

Bovenregionaal plan Een Thuis voor Noordje

24-12-2021

Voorwoord

Graag stel ik Noordje aan jullie voor. Noordje is een kind, tiener, een jongere, jeugdige of jongvolwassene die opgroeit in Noord-Holland. Noordje is bovenal een mens, iemand die bijzonder is, normaal gevonden wil worden, gek wil kunnen doen, een complexe hulpvraag heeft. Zo noemt Noordje dat zelf niet, Noordje wil vooral gezien, gehoord en geliefd worden, zichzelf kunnen zijn. Omdat het niet zo makkelijk gaat wil Noordje heel graag wonen op een plek die als thuis voelt, zo kort als mogelijk, zo lang als nodig, een plek waar Noordje gewoon mag zijn. Waar Noordje net als andere kinderen naar school gaat, ook als dat betekent dat school naar Noordje toe komt. Waar hulpverlening aandacht voor Noordje heeft, zonder te hoge verwachtingen, want die geven druk. Zonder te lage verwachtingen ook, want het gedrag van Noordje komt wel ergens vandaan. Noordje wil iemand die er is, vertrouwen op de deskundigheid van de hulpverlening, en als die het ook even niet weten, ze hun stinkende best doen om het zo goed mogelijk te doen. Ze werken daarvoor heel goed samen. Noordje staat er niet alleen voor. Met elkaar werken we aan een thuis voor Noordje.

Vol trots mag ik na een intensieve periode vol workshops en bestuurlijke afstemming het bovenregionale plan een 'Thuis voor Noordje' delen. Een plan waarin we onze ambitie om jeugdigen in Noord-Holland met complexe hulpvragen die een intensieve behandel- en een verblijfsbehoefte hebben verder concretiseren.

Aan de totstandkoming van dit plan hebben zeer veel betrokken professionals bijgedragen. Er is gewerkt vanuit de netwerksamenwerking tussen de jeugdhulpregio's van Noord-Holland, jeugdhulpaanbieders iHub, GGZ Noord-Holland-Noord, Kenter, Levvel, Parlan en 's Heerlenloo, de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs die ook weer andere onderwijsdeskundigen hebben betrokken, medewerkers van de gecertificeerde instellingen en overige deskundigen die op basis van hun expertise hebben mee gedaan. Dankbaar ben ik ook voor alle inzichten die ervaringsdeskundige jeugdigen en ouders ons hebben gegeven in de vaak emotionele gesprekken tijdens meerdere spiegelbijeenkomsten. Daarnaast is er tijdens de ontwikkeling van dit plan nauw samengewerkt met het Bovenregionaal Expertise Netwerk Noord-Holland, met K-eet; de ketenaanpak eetstoornissen, met het Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd en is de verbinding gezocht met de regionale kenniswerkplaatsen in Noord-Holland. Over de voortgang is gesproken met medewerkers van de ministeries van VWS, JenV en OCW, de inspectie en de jeugdautoriteit, en er zijn bestuurlijk afspraken gemaakt in het kader van het interbestuurlijk toezicht. We volgen de landelijke ontwikkelingen, zoals de hervormingsagenda en de herbezinning op residentieel onderwijs nauwgezet.

De inhoud staat altijd voorop bij een Thuis voor Noordje, iedereen heeft de wil om het onderwijs en de jeugdhulp voor deze jeugdigen te verbeteren. Alle betrokkenen onderschrijven het belang van deze transformatieopgave, een transformatie die al gaande is, waar we in de praktijk al veel goede voorbeelden van zien, maar waar ook nog ontzettend veel in te doen en te ontwikkelen is. We gaan deze uitdagingen niet uit de weg en we leren van de ervaringen die worden opgedaan.

Er wordt op dit moment ook hard gewerkt aan het borgen van bovenregionale samenwerkingsafspraken, waar Common Eye een voorstel voor uitwerkt. Daarmee geven de Noord-Hollandse jeugdhulpregio's ook verder vorm aan dit deel van de norm van opdrachtgeverschap.

Graag bedank ik iedereen die aan de totstandkoming van dit bovenregionale plan heeft bijgedragen en betrokken blijft bij de verdere uitwerking en implementatie. Deze ambitie kunnen we alleen samen bereiken. Zonder ook maar iemand tekort te willen doen, of te vergeten, wil ik hierbij de leden van het ambtelijk kernteam, het programmateam en de projectleiders van de thema's verklarende analyse en triage, het alternatief voor gesloten jeugdhulp, onvoorwaardelijk wonen en 16-27-jarigen extra in het zonnetje zetten. Veel dank ook voor de financiële bijdrage vanuit het Bovenregionaal Expertise Netwerk Noord-Holland, waardoor de financiering van het programma dit jaar mogelijk is gemaakt.

Chantal van Liefland, Regio ambassadeur Noord-Holland, Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd
Programmamanager een 'Thuis voor Noordje'.
Haarlem, 19 november 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	7
Hoofdstuk 1: Netwerkgesprek	10
Hoofdstuk 2: Triage en instroom in kleinschalige woonvormen	15
Hoofdstuk 3: Ambulante intensieve begeleiding	18
Hoofdstuk 4: Kleinschalige woonvoorzieningen: Onvoorwaardelijk wonen	21
Hoofdstuk 5: Conclusie, data, tijdspad en vervolg	27
Bijlage 1: Toelichting: Verklarende Analyse	30
Bijlage 2: Toelichting: Kleinschalig Wonen	32
Bijlage 3: Toelichting: Huidig aanbod JeugdzorgPlus	36
Bijlage 4: Uitwerking Thuis voor Noordje voor SWV's en scholen	40
Bijlage 5: Toelichting: Uitstroom 16-27 naar andere verblijfs- (en behandel) voorzieningen	44
Bijlage 6: Regionale Expertteams en het Bovenregionaal Expertise Netwerk	48
Bijlage 7: Overzicht besluiten en conclusies	50

Inleiding

Eind 2019 zijn in Noord-Holland de gemeenten/jeugdhulpregio's, samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs (SWVVO) en jeugdhulpaanbieders gezamenlijk gestart met de vormgeving van het bovenregionale plan een "Thuis voor Noordje". Inmiddels zijn ook de gecertificeerde instellingen aangesloten, vanuit de notie *dat voor jeugdigen met een complexe hulpvraag die momenteel een verblijfs- en intensieve behandelbehoefte¹ hebben bovenregionale samenwerking essentieel is*. Het doel van dit plan is het mogelijk te maken dat alle jeugdigen in Noord-Holland zo thuis mogelijk kunnen opgroeien. In principe groeien kinderen op bij de eigen ouders, waar ze zich veilig kunnen ontwikkelen. Wanneer dit thuis, ondanks de inzet van ambulante hulp, niet lukt dan zo thuis mogelijk, in een pleeggezin of gezinshuis. Voor een beperkte doelgroep is dit echter niet passend, en op die doelgroep richt dit plan zich. De beweging van een Thuis voor Noordje vraagt een grote verandering in houding en gedrag van alle betrokken professionals en ook een verandering in houding en gedrag van gemeenten en bestuurders. Het vraagt ook andere keuzes in het systeem van jeugdhulp en onderwijs.

In 2020 hebben we vastgesteld vanuit welke waarden we willen werken en welke gedragsprincipes en oplossingsrichtingen nodig zijn om te kunnen werken aan een "Thuis voor Noordje" voor alle jeugdigen in Noord-Holland:

Figuur 1 – waarden onderliggend aan de transformatie "Thuis voor Noordje"

¹ Doelgroep een "Thuis voor Noordje" omschreven in bestuursopdracht dd 18-02-2020

De gewenste gedragspatronen zijn omschreven als tien leidende principes:

1. *Wij nemen (gezamenlijk) de verantwoordelijkheid voor een jeugdige*
2. *Wij luisteren en sluiten aan bij behoefte van de vraagsteller, oplossingen ontwikkelen we samen*
3. *Wij kijken vanuit verschillende leefdomeinen (een integraal plan voor meerdere leefdomeinen zorg/onderwijs/vrije tijd)*
4. *Wij werken aan een ononderbroken (continue) leer- en ontwikkelijn voor iedere jeugdige*
5. *Wij zorgen ervoor dat ouders en jeugdige goed worden ondersteund zodat hij/zij thuis kan blijven*
6. *Wij plaatsen een jeugdige in een keer in een nieuw thuis waar hij/zij mag blijven wonen, als het thuis wonen niet langer mogelijk is*
7. *Bij crisis zijn we er in de thuissituatie en brengen we de zorg naar het gezin i.p.v. jeugdige naar de zorg*
8. *Wij separeren niet, dus 0% separaties en eveneens 0% dwang en drang*
9. *Wij werken (zorg & onderwijs) ontwikkelingsgericht*
10. *Wij handelen vanuit kostenbewustzijn en kiezen consequent voor de meest effectieve passende oplossing*

Een Thuis voor Noordje

Tot nu toe werden jeugdigen met meervoudige complexe problemen geplaatst op open of gesloten behandelgroepen. De gedachte hierbij was dat binnen een afgebakende periode 'de behandelgroep' een middel was om de jeugdige 'beter te laten worden'. Vaak waren dergelijke behandelgroepen bij elkaar geplaatst, zodat zij een grote voorziening vormden. Hier was veelal een school aan gekoppeld zodat de jeugdigen ook hier naar school konden. De afgelopen jaren ontdekten professionals dat de jeugdigen die geplaatst werden op dergelijke behandelgroepen heterogene problemen hadden. De aanpak of behandeling die bij de een passend was, was niet passend voor een groepsgenoot. Door de groepsgrootte was behandeling op maat echter moeilijk vorm te geven. Daarnaast werden dergelijke behandelgroepen en behandelvoorzieningen 'kleine dorpjes' op zichzelf, waardoor er geen sprake was van inclusie in de maatschappij. Tot slot bleek een substantieel deel van de populatie na de afgebakende periode in de behandelgroep niet terug naar huis te kunnen. Feitelijk waren zij niet 'beter geworden', maar hadden nog steeds substantiële problemen. Vanwege hun ingewikkelde gedrag werden ze daarom doorgeplaatst naar een volgende behandelgroep. Voor velen betekende dit een reeks aan behandelgroepen, met onrust door de vele verhuizingen en vervreemding van de maatschappij tot gevolg. De effecten hiervan werken door tot na hun 18de levensjaar. Het aantal isolaties en suïcide pogingen in de gesloten jeugdzorg vormde een belangrijke aanleiding voor het plan 'de best passende zorg voor kwetsbare kinderen' (2019). Deze jeugdigen voelen zich vaak niet gehoord, soms weggestopt en sommigen hadden geen idee waarom ze in een instelling van JeugdzorgPlus waren geplaatst. (Verweij Jonker 2020) De afgelopen jaren zijn er diverse vormen van kleinschalig verblijf ontwikkeld, voor verschillende doelgroepen en met verschillende doelen. In grote lijnen bieden zij een alternatief voor residentiële leefgroepen, JeugdzorgPlus en justitiële jeugdinrichtingen.²

Ervaringsdeskundige jeugdigen³ reiken ons inmiddels ook een andere oplossing aan. Zij geven aan dat hun basisbehoefte ligt in het hebben van een huis, een vaste woonplek; het liefst bij hun ouders. Ze hebben gerichte ondersteuning nodig om zich te kunnen ontwikkelen, om te leren, om een goede stap naar volwassenheid te maken en hebben zicht nodig op een toekomst. Als dat niet mogelijk is bij hun ouders thuis, in een pleeggezin, of in een gezinshuis dan in een andere kleinschalig gezinsgerichte woonvorm. Een kleinschalige woonvorm waar zij zo normaal mogelijk op kunnen groeien, en dus geïncludeerd worden door de maatschappij. Een woonvorm waar zij mogen blijven wonen, als ze niet

² Bron: [NJI.nl/residentiele-jeugdhulp/vormen-van-kleinschalig-verblijf](https://nji.nl/residentiele-jeugdhulp/vormen-van-kleinschalig-verblijf)

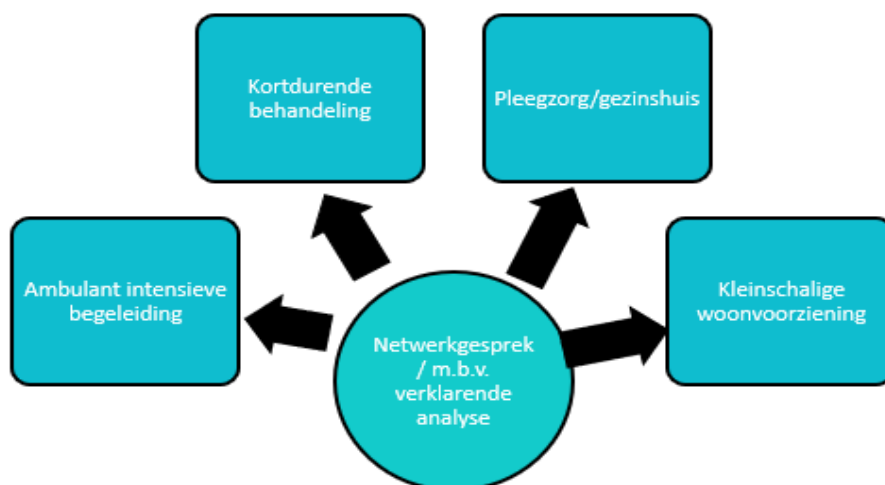
³ We hebben in de totstandkoming van een "Thuis voor Noordje" op meerdere momenten gesproken met ervaringsdeskundige jeugdigen en ervaringsdeskundige ouders.

terug naar huis kunnen, hoe ingewikkeld hun gedrag en problemen soms ook zijn. Ook na de leeftijd van 18 jaar en dan bij voorkeur tot maximaal 27 jaar, tot ze eraan toe zijn om 'uit huis te gaan'. Voor hun ingewikkelde gedrag is soms behandeling nodig. Die willen zij (op maat) ontvangen. Hetzelfde geldt voor onderwijs: zij willen onderwijs (op maat) ontvangen, niet weggestuurd worden, hoe ingewikkeld hun gedrag ook is.

Ook vanuit het onderwijs worden daarom steeds meer mogelijkheden ontwikkeld gericht op het behoud van de onderwijscontinuïteit door de school van herkomst of door voorzieningen die vanuit de samenwerkingsverbanden passend onderwijs worden geboden. Het volgen van onderwijs c.q het werken aan persoonlijke ontwikkeling naar vermogen is een belangrijk onderdeel van het normale leven, biedt structuur en houvast, contact met anderen en ondersteunt het perspectief op maatschappelijke deelname.

Feitelijk vragen deze jeugdigen ons een omwenteling te maken, van grootschalige voorzieningen naar kleinschalige vormen, van grote behandelgroepen naar kleinschalige woonvormen, van behandeling gekoppeld aan een behandelgroep naar een scheiding van wonen en behandelen, van scholen gekoppeld aan behandelgroepen naar onderwijs ontvangen vanuit de onderwijsvoorzieningen in de regio, van een machtiging gesloten gekoppeld aan een plaats in de groep naar een machtiging gesloten gekoppeld aan een jeugdige, van veiligheid bieden door geslotenheid naar veiligheid bieden door het bieden van een relatie en nabijheid, van exclusie uit de samenleving op een afgebakend terrein naar inclusie in de samenleving. In dit plan schetsen wij hoe deze bovenstaande omwenteling gestalte kan krijgen en die omwenteling begint in de thuissituatie van elke jeugdige. Het uitgangspunt van het plan wordt gevormd doordat er te allen tijde gewerkt wordt vanuit het principe best passende zorg (Matched Care) en dat iedere jeugdige zo thuis mogelijk kan opgroeien met het daarbij behorende onderwijs (zie figuur 2).

Dit plan beschrijft de opbrengst van alle workshops die zijn gehouden van september t/m november 2021, en vervolgens is besproken binnen de betrokken pijlers jeugdhulpregio's, jeugdhulpaanbieders, samenwerkingsverbanden VO en de gecertificeerde instellingen en ten slotte gezamenlijk in een brede bestuurlijke netwerkbijeenkomst. Het plan volgt op hoofdlijnen het proces van deze jeugdigen. Van netwerkgesprek en verklarende analyse, naar instroom en triage, ambulante intensieve begeleiding, en kleinschalige woonvoorzieningen. Ten slotte wordt ingegaan op de conclusie, data, het tijdpad en de verdere implementatie.

Figuur 2: Principe van Matched Care binnen een "Thuis voor Noordje"

Hoofdstuk 1: Netwerkgesprek: samen werken aan de inzet van passende hulp

Bij jeugdigen die worden opgenomen in residentiële voorzieningen waaronder ook jeugdzorgPlus is sprake van meervoudige en complexe hulpvragen en een stagnerende ontwikkeling of een onvoldoende werkend jeugdzorgsysteem. Niet altijd is een van de problematieken bovenliggend, maar het is veelal een combinatie van meerdere kernproblemen. Tegelijkertijd ontbreekt een aantal beschermende factoren, zoals een veilige omgeving en veilige relaties die bijdragen aan veilige gehechtheid. De combinatie van factoren zorgt voor ernstige ontregeling, inclusief veiligheidsrisico's bij de jongeren zelf en in de omgeving. In de terugblik 2020 tot en met half januari 2021 van BEN NH⁴ wordt een aantal belangrijke punten genoemd:

- Urgentie rondom verblijfsplek, waarbij de kritische vraag gesteld kan worden of de onderliggende vraaganalyse voldoende breed is verdiept, en of er voldoende kritisch is gekeken met jeugdige en ouders en netwerk of verdere uithuisplaatsing echt nodig is.
- Visie verschillen tussen cliënt en professional dan wel professionals onderling.
- Soms bestaat er verschil van inzicht of discussie of er in een casus nu wel of niet een goede, brede en verdiepende probleemanalyse ligt of niet. Regelmatig lijkt er eerder sprake van een probleem-inventarisatie (wat speelt er allemaal, wat ligt er allemaal, welke hulp is al ingezet etc.).

Voordat we dus actief handelen en jeugdigen uit de thuissituatie halen (uithuisplaatsing al dan niet met een machtiging voor geslotenheid), pleiten we voor **een pas op de plaats** voor definitieve besluitvorming over de noodzakelijke hulp door jeugdhulpaanbieders, gemeenten en GI's. Het is belangrijk om te vertragen en verdragen, om in rust en niet vanuit paniek te kunnen handelen. In die tijd moeten we ons in de voorliggende situatie de bovenstaande indirecte vragen stellen en die van een eerlijk antwoord voorzien. Om dit antwoord te verwoorden gebruiken we in Noord-Holland vanaf 2022 het middel van de **verklarende analyse** (zie bijlage 1: Achtergrond verklarende analyse). In deze pas op de plaats, deze time-out periode wordt indien nodig ambulante (crisis)hulp ingezet om de veiligheid van de jeugdige en zijn/haar omgeving te waarborgen. Bij het werken volgens dit principe past het aanvragen van een spoedmachtiging voor geslotenheid niet. Dat geldt ook voor het afdwingen van een plek via een spoedmachtiging voor geslotenheid wanneer dat niet passend en rustig overwogen is.

1. Afspraken: wanneer een verklarende analyse

Het plan een "Thuis voor Noordje" stelt voor om in Noord-Holland de volgende afspraken te maken over wanneer een verklarende analyse gemaakt moet worden:

- Inzetten op het tijdig maken van een verklarende analyse. Bij complexe meervoudige problematiek waarbij een directe stap van probleem naar protocol of methodiek niet succesvol is geweest of zal zijn wordt een verklarende analyse gemaakt. Dit gebeurt in ieder geval ook in onderstaande situaties:
 - Bij een herhaalde vraag om hulp (rond dezelfde problematiek)
 - Bij vastlopen op school, dreigend thuiszitten: zowel thuis, pleeggezin, gezinshuis, kleinschalige woonvorm.

⁴ Bovenregionaal Expertisenetwerk (co-morbide) jeugdhulp (casuïstiek) Noord Holland (BEN NH). Terugblik 2020 tot en met half januari 2021; Intro, Rode draden en Bouwstenen. Februari 2021.

- Wanneer er drie maanden hulp is ingezet en geen vooruitgang wordt geboekt in het bereiken van de doelen (onder andere op basis van inschatting ouders en jeugdigen).
- Dit vraagt van lokale teams capaciteit en kennis van verklarende analyse (en/of de mogelijkheid ondersteund te worden). Daarnaast vraagt het van de scholen dat ze vroegtijdiger signaleren dat ondersteuning nodig is rond jeugdigen.
- Wanneer een uithuisplaatsing wordt overwogen is altijd recent een verklarende analyse gemaakt die als basis dient voor de vervolgstappen. Dit betekent structureel integreren van het maken van een verklarende analyse (of benutten/actualiseren van een reeds gemaakte) in de werkwijze van de Gecertificeerde Instellingen.
- Bij een verzoek voor een gesloten plaatsing wordt altijd een verklarende analyse gemaakt. De onafhankelijke GZ-psycholoog die dit verzoek beoordeelt vraagt altijd naar de verklarende analyse en baseert hier de afweging op.

Het uitvoeren van de verklarende analyse wordt hiermee dus een basishandeling en een extra waarborg naast de principes die we in een “Thuis voor Noordje” hebben afgesproken.

2. Het maken van de verklarende analyse: rollen en verantwoordelijkheden

Het is eveneens belangrijk dat wordt afgesproken wie op welke wijze betrokken is bij de uitvoering van de verklarende analyse. Het maken van een verklarende analyse vraagt in een bepaald denk- en werkniveau (WO) en een helikopter blik. De verklarende analyse wordt daarom altijd gemaakt door een Gedragswetenschapper/gedragsdeskundige, tenzij er een goede reden is dat dit door een andere betrokkene op WO-niveau wordt gedaan.

Welke gedragswetenschapper de verklarende analyse kan maken wordt mede bepaald door:

- Problematiek en leeftijd kind beïnvloedt wie het meest geschikt is
- Degene die de verklarende analyse maakt moet hierin geschoold zijn of door een geschoold iemand ondersteund worden.
- Indien er sprake van een uithuisplaatsing is, is de gedragsdeskundige van de GI er verantwoordelijk voor DAT er een verklarende analyse aan de basis van dit besluit ligt. Het maken van de verklarende analyse kan ook gedaan worden door een gedragswetenschapper van een betrokken jeugdhulp aanbieder al dan niet ondersteund met extra expertise (zie boven).

We hebben de volgende uitgangspunten benoemd voor het maken van een verklarende analyse:

- Het perspectief van de jeugdige en zijn/haar ouders/verzorgers staat centraal. Aan de basis van de verklarende analyse ligt hun inbreng en aanknopingspunten voor verbetering worden samen met hen gezocht zodat het resultaat een gedragen verklarende analyse is.
- Een gedragswetenschapper en medewerkers van het lokale team, GI en betrokken jeugdhulpaanbieder zijn al betrokken bij de analyse van de hulpvraag, problemen en krachten van een jeugdige. Ouders/opvoeders blijven samen met hen verantwoordelijk ook als zij extra ondersteuning krijgen bij het maken van een verklarende analyse (zie punten hieronder).
- Bij het maken van een verklarende analyse wordt altijd ook het onderwijs betrokken. Wanneer voor jeugdhulpaanbieders de school van herkomst niet in beeld is, wordt er contact opgenomen met het samenwerkingsverband VO die verantwoordelijk is voor passend onderwijs aan alle jeugdigen.
- De gedragswetenschappers kunnen extra ondersteuning krijgen voor het maken van een verklarende analyse.

- De coördinatie op de extra ondersteuning voor de verklarende analyse ligt bij het Regionaal Expert Team (RET). De uitvoering vindt plaats door een van de eerdergenoemde gedragswetenschappers.
- De extra expertise/deskundigheid voor het maken van een Verklarende Analyse kan in het landsdeel NH (tijdelijk) beschikbaar worden gemaakt door financiering uit de middelen van BEN NH. Het gaat dan om een groep professionals die de kennis en ervaring heeft om een goede verklarende analyse te maken, dit leuk vindt en kennis kan overdragen, anderen kan enthousiasmeren, een brede blik heeft. Dit maakt het mogelijk om het werken met een verklarende analyse al lerend verder te ontwikkelen en scherper te krijgen wie wanneer welke verantwoordelijkheid heeft.
- De extra expertise op het gebied van het maken van een verklarende analyse dient ter ondersteuning van degene die al betrokken zijn (zij nemen niet over, maar voegen iets toe).
- De verklarende analyse wordt gemaakt binnen 6 weken na start van de vraag.

We benadrukken dat het van belang is om de gedragswetenschappers die de verklarende analyses vormgeven te scholen d.m.v. een training of masterclass en (in de eerste fase) ondersteuning te bieden door het mogelijk te maken hands on expertise in te zetten die ondersteunen bij het maken van de verklarende analyses.

3. Randvoorwaarden

De volgende randvoorwaarden voor het maken van (en werken met) een goede verklarende analyse daar waar nodig is zijn genoemd:

- De verklarende analyse is altijd, net als het dossier, van de betreffende jeugdige zelf.
- Een goede basis oftewel een goede, met jeugdige, en met ouders/opvoeders samen opgestelde, analyse van de vraag en van de problemen en krachten; opgesteld in de woorden van de betrokkenen. Aandacht voor het overwinnen van wantrouwen bij sommige ouders/verzorgers en jeugdigen (ontschuldigen).
- Er is altijd duidelijk wie ervoor zorgt dat de verklarende analyse gemaakt wordt en wie de verantwoordelijkheid neemt dat de verklarende analyse wordt bijgesteld wanneer nodig, bij belangrijke mijlpalen/gebeurtenissen en transitiemomenten.
- Dit vraagt om tijd voor de betrokken professionals voor het opbouwen van contact en het verzamelen van informatie en tijd voor reflectie van medewerkers met hun team.
- Beschikbaarheid van diverse professionals die kunnen bijdragen aan de analyse, zoals vanuit onderwijs. De samenwerkingsverbanden stellen elk een onderwijsconsulent (orthopedagoog / gedragswetenschapper) beschikbaar.
- Het Regionaal Expertise Team (RET)⁵ moet functioneel zijn en haar taak aankunnen.

4. Toekomstperspectief voor jeugdigen na 18 jaar (uitstroomperspectief)

Daarnaast hebben we in een “Thuis voor Noordje” ons ook gebogen over de afspraken die nodig zijn om alle jeugdigen een toekomstperspectief te geven na hun 18de levensjaar. Alle partijen in Noord-Holland constateren dat uitstroom uit de (verlengde) jeugdhulp met verblijf ingewikkeld is. Vanuit de verdiepende workshops is geconstateerd dat een deel van deze problematische uitstroom te wijten is aan onduidelijke en tijdige procesafspraken ruim voor de leeftijd van 18 jaar.

⁵ Functies van een Regionaal Expertise Team: zie bijlage 6 .

Er zijn dilemma's op het gebied van eigenaarschap (wie is verantwoordelijk, ook na het aflopen van jeugdhulp met verblijf), monitoring (voor welke jeugdigen is dit nodig) en tenslotte zijn er ook dilemma's op het invullen van de ondersteuningsbehoefte na 18 jaar al dan niet in combinatie met de Jeugdwet, Wmo en de Wet Langdurige Zorg (WLZ). De wenselijke woonvoorziening voor deze specifieke doelgroep wordt verder besproken in hoofdstuk 4 Kleinschalige woonvoorzieningen: Onvoorwaardelijk wonen. Wanneer naast ondersteuning nog behoefte is aan behandeling na het 18de jaar dan is de overgang naar de volwassen GGZ ingewikkeld met het risico op uitval. De jongvolwassene valt na het 18de jaar voor GGZ onder de Zorgverzekeringswet en is dan veelal aangewezen op een andere contractant en hulpverlener. Ook het eigen risico binnen de zorgverzekering kan een reden zijn om te stoppen met de behandeling. Om tot een vloeiende overgang te komen zonder stagnatie en terugval problematiek van de jeugdige na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar zijn de volgende afspraken gewenst. Voor een volledig overzicht van deze problematiek verwijzen we naar bijlage 5 van dit document: Toelichting Uitstroom 16-27 naar andere verblijfs- (en behandel) voorzieningen.

5. Afspraken rondom toekomstperspectief:

- **Eigenaarschap:** het eigenaarschap voor het feit dat een toekomstperspectief gemaakt wordt komt te liggen bij de lokale teams. Zij zijn de regisseur. Dit gaat gepaard met een aantal voorwaarden: het lokale team wordt tijdig betrokken om expertise in te brengen. De jeugdhulpaanbieder/GI haalt het lokale team erbij vanaf de leeftijd van **16 jaar**. Het onderwijs wordt altijd aangehaakt en is betrokken bij de multidisciplinaire afweging. Het lokale team is verantwoordelijk voor een multidisciplinaire afweging. Deze is nodig om te bepalen welke richting de cliënt in perspectief wordt gebracht en wie welke rol hierin neemt.
- **Opstellen toekomstperspectief:** De jeugdhulpaanbieder is verantwoordelijk voor het opstellen van het toekomstplan in dialoog met de jeugdige en zijn/haar ondersteuner. De jeugdhulp aanbieder moet ondersteund worden bij het maken van dit plan door het lokale team en het onderwijs. Er is namelijk expertise nodig van het sociaal domein en het onderwijs om te overzien in wat nodig is en opgenomen moet worden in het toekomstplan.
- **Regie op uitvoering:** de regievoering op de uitvoering van dit toekomstplan ligt bij het lokale team en in samenspraak met de GI als er sprake is van een beschermingsmaatregel.
- **Woonplaatsbeginsel:** de gemeente van herkomst blijft conform het nieuwe woonplaatsbeginsle 2022 verantwoordelijk voor het toekomstperspectief van hun jeugdigen, ook als deze momenteel elders langdurig verblijven. Dit voorkomt dat jeugdigen tussen wal en schip vallen. Zij blijven dus naast eigenaar ook financieel verantwoordelijk na de leeftijd van 18 jaar. Voor het onderwijs is het samenwerkingsverband van herkomst financieel verantwoordelijk.
- **Clientperspectief toevoegen:** elke jeugdige in de leeftijd > 16 jaar verdient een onafhankelijke cliëntondersteuner, jongerenregisseur, inzet van een resourcegroep of JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) om de jeugdige verder te helpen in de herstel- en toekomstdoelen. De inzet of de beschikbaarheid hiervan is een voorwaarde om de jongvolwassenen deel te laten nemen aan de maatschappij.
- **Monitoring:** De gemeente doet ieder halfjaar vanuit de zorgdata een check bij de leeftijd van 16 jaar en ouder op de aanwezigheid van een toekomstplan, waarbij de overgang continuïteit naar 18+ is opgenomen en een ander financieringsstelsel vroegtijdig is ingezet om tot een soepele overgang te komen. Vanuit deze monitoring kan tegelijk een beeld ontstaan voor de inkoopbehoefte zorgkantoor, maatschappelijke opvang en de (beschermd) woonvoorzieningen.
- **Brugfunctie creëren in financiering en samenwerking:** Door middelen los te maken aan de kant van jeugd (Jeugdwet) als aan de kant van de volwassenen (Wmo, Wlz, Zvw) kan een soepele

overgang ook financieel haalbaar worden gemaakt, of drempels zoals die van het eigen risico worden weggenomen. Ook de gelden voor ondersteuning in werk en inkomen of de gelden ter ondersteuning van het onderwijs van de jeugdige zelf moeten worden betrokken.

6. Conclusies

Om het gehele proces van toeleiding en de inzet van zorg en onderwijs te verbeteren, heeft het plan een “Thuis voor Noordje” commitment nodig van de bestuurders. Er is een akkoord gevraagd op het “wat” en een verdere vertaling van het “hoe” moet in de verschillende regio’s worden gemaakt. We vragen commitment op het invullen en vormgeven van deze (of onderstaande) concrete randvoorwaarden:

Pas op de plaats

- We vertragen en verdragen, werken in principe niet met een spoedmachtiging voor gesloten jeugdhulp.

Verklarende analyse

- In te stemmen om voor een brede en verdiepende probleemanalyse bij complexe casuïstiek altijd een ‘verklarende analyse’ te maken.
- In te stemmen dat de verklarende analyse, met mogelijk risicovolle maar passende oplossingen, een bindend advies is. Dit regelen in de inkoopcontracten (of afwegingskaders voor toegang tot jeugdhulp)

Toekomstperspectief

- In te stemmen met de regierol van het lokale team bij het opstellen van een toekomstperspectief vanaf 16 jaar.
- Het benutten van het nieuwe woonplaatsbeginsel om te komen tot eenduidig eigenaarschap van jeugdigen > 16 jaar, die momenteel in residentiële en gesloten voorzieningen verblijven.
- Het faciliteren en het ondersteunen van het komen tot goede clientondersteuning en de ruimte bieden aan deze ondersteuning in de opzet en uitvoering van het toekomstperspectief.

Hoofdstuk 2: Triage en instroom in kleinschalige woonvormen

1. Achtergrond en kader

De ambitie blijft dat we voor iedere jeugdige werken aan een passend ambulante aanbod en als dat nu nog niet lukt of kan, we blijven ontwikkelen aan dat aanbod. Gevolg van het ontbreken van ambulante oplossingen is dat een kleine groep jeugdigen niet thuis of in een pleeggezin of gezinshuis kan opgroeien. Zij hebben een andere passende plek nodig waar zij onvoorwaardelijk kunnen wonen. Een plek waar zij, ook wanneer hun hulpvraag verandert, kunnen blijven. Dit geeft rust en perspectief wat hun ontwikkeling ten goede komt.

Voor (een deel van) deze groep jeugdigen worden kleinschalige woonvoorzieningen opgezet. We willen deze jeugdigen in één keer de goede woonplek aanbieden met passende hulp en doorplaatsingen voorkomen. De intensiteit van de begeleiding verschilt per jeugdige, het is van belang dat bij de triage passende plaatsing hier rekening mee gehouden wordt.

2. Uitgangspunten bij triage en plaatsing

Voorafgaand aan iedere triage en plaatsing worden de volgende aspecten langsgelopen.

- Zorgaanbieders, gemeenten, de GI en onderwijs zijn gezamenlijk verantwoordelijk om uithuisplaatsingen te voorkomen.
- Er is hulp toegevoegd aan waar de jeugdige oorspronkelijk woonde, ook toen het risico op uitplaatsing toenam, om te proberen de jeugdige daar te kunnen laten blijven wonen. Deze extra hulp heeft er echter niet toe geleid dat de jeugdige er kan blijven wonen.
- De school is betrokken; is de jeugdige daar welkom of is de school handelingsverlegen? Wil de leerling zelf nog deze school bezoeken?
- Het samenwerkingsverband VO; wat zijn de beschikbare scholen en/of onderwijsondersteuning in de nieuwe woonomgeving?
- Aan de basis van triage en plaatsing ligt altijd een verklarende analyse.
- De jeugdige kan in grote groepen onvoldoende functioneren.
- De jeugdige heeft op alle gebieden problemen: op school, wonen (thuis of elders), vrije tijd, netwerk.
- De jeugdige is zeer ernstig belemmerd in het functioneren op deze leefgebieden, waardoor de jeugdige (het risico loopt om) steeds (te) worden over- en uitgeplaatst.

Als thuis wonen echt niet gaat, wordt de volgende afweging gemaakt op basis van de volgende uitgangspunten:

- Als het thuis (even) niet kan, dan zijn netwerkzorg, pleegzorg en gezinshuiszorg indien passend altijd voorliggend.
- Het perspectief van de jeugdige staat centraal. Oplossingen worden altijd samen met jeugdige en het gezin gezocht, er wordt geluisterd en aangesloten bij hun behoeften. Jeugdigen hebben inspraak in en (waar mogelijk) keus in de plek waar zij langdurig gaan wonen.
- Jeugdigen gaan wonen in de buurt van ouders/verzorgers/netwerk.
- Voorafgaand aan de plaatsing is er helderheid over de invulling van het leren en ontwikkelen en vrije tijd (een integraal plan voor meerdere leefdomeinen zorg/onderwijs/vrije tijd). In principe is er

een ononderbroken (continue) leer- en ontwikkelijn voor iedere jeugdige. Bij in het invullen van deze behoefte wordt het samenwerkingsverband betrokken (zie bijlage 4).

- Een jeugdige wordt in één keer in een nieuw thuis geplaatst waar hij/zij mag blijven wonen. Wanneer andere steun/hulp nodig is wordt deze erbij gehaald in plaats van de jeugdige doorgeplaatst. Bij uitzondering kan een tijdelijke plaatsing in een extra ondersteunende en/of beschermende woonvorm nodig zijn. De jeugdige kan daarna altijd terugkeren in de kleinschalige woonvoorziening. Ondersteuning van de kleinschalige woonvoorziening hierbij is essentieel.
- Er wordt gehandeld vanuit kostenbewustzijn en een consequente keuze voor de meest effectieve passende oplossing. Dat betekent dat er een legitimatie is van de kosten.

Nog uitgewerkt worden eenduidige inhoudelijk criteria voor heel landsdeel Noord-Holland om te beoordelen of een kind binnen een kleinschalige woonvoorziening geplaatst kan worden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van reeds door jeugdhulpaanbieders opgestelde afwegingskaders.

3. Procesafspraken: wie doet wat op welk schaalniveau

De triage

Triage vindt plaats in de Regionaal Expert Teams. Omdat er een groter schaalniveau nodig is (om voldoende expertise en ervaring op te bouwen) dan de huidige jeugdhulpregio's werken de Regionaal Expert Teams in Noord-Holland hiervoor in drie (sub)regio's samen rondom de triage en plaatsing. Daarnaast is de verwachting dat het aantal jeugdigen met intensieve zorg voor ieder individueel RET een te kleine omvang heeft voor goede triage en plaatsing. Er kan wellicht worden uitgegaan van de drie WLZ-regio's in Noord-Holland. We zullen deze indeling later vormgeven.

Bij alle kleinschalige woonvoorzieningen is een belangrijk aandachtspunt dat er altijd gekeken wordt of er sprake is van LVB-problematiek, autisme of een disharmonisch intelligentieprofiel.

Overzicht op beschikbare plaatsen

Op niveau van landsdeel Noord-Holland is zicht nodig op de beschikbare plaatsen in kleinschalige woonvoorzieningen (gefinancierd vanuit de jeugdwet) en voor wie deze geschikt zijn. De opdracht wordt gegeven om voor landsdeel Noord-Holland uit te werken hoe dit overzicht in één systeem gegeven kan worden. Hierbij wordt afgestemd met de huidige plaatsingscoördinatie in de jeugdhulpPlus en omliggende regio's.

Definitieve besluit plaatsing en onderwijsprogramma

Op basis van de verklarende analyse, plan en inhoudelijke uitgangspunten wordt nagegaan welke passende woonvoorzieningen in combinatie met een passend onderwijsprogramma er zijn in Noord-Holland. Bij dit proces wordt nadrukkelijk ook gekeken vanuit het onderwijsperspectief van de jeugdige. Vervolgens kan de jeugdige aangeven welke woonplek zijn of haar voorkeur heeft en de woonvoorziening of de jeugdige past in de al aanwezige groep. Er is een plicht om de jeugdige te laten wonen op één van de beschikbare plekken. Wanneer er belemmeringen zijn, zorgen jeugdhulpaanbieders, onderwijs en gemeenten samen dat deze opgelost worden. Wanneer hier overbruggingszorg en/of vernieuwende hulpvormen nodig zijn kan BEN-NH (financiële) steun bieden. Voor het onderwijs (schoolbesturen en samenwerkingsverbanden) ligt hier deels een nieuwe taak dat vraagt om draagvlak bij de schoolbesturen.

Matching van woonplekken en heterogene groepen: een categoriale insteek (indeling op basis van geslacht, leeftijd en problematiek) bij de kleinschalige woonvormen blijkt in de praktijk problematisch voor de groepsdynamiek. De jeugdigen bevestigen elkaar al snel in hetzelfde problematische gedrag en trekken elkaar mee in negatieve situaties. Een combinatie van jeugdigen met verschillende problemen maakt dat de jeugdigen een individuele en verschillende benadering makkelijker accepteren, dat er minder sprake is van heftige incidenten en meer ruimte is om van elkaar te leren. Uitzondering hierop zijn jeugdigen die zeer prikkelbaar zijn, daar lijkt een homogene groep passender voor te zijn, zie hoofdstuk 4 voor een nadere toelichting op doelgroepen.

4. Conclusies en besluiten

In het kader van een goede toeleiding, triage en plaatsing:

- Worden de Regionale Expert Teams verantwoordelijk voor de triage en plaatsing binnen kleinschalige woonvoorzieningen.
- Ontwikkelen we verder de mogelijk 3 sub(regionale) samenwerkingen tussen de RET's om de triage en de plaatsing te begeleiden van jeugdigen die in aanmerking komen voor een plaats in de kleinschalige woonvoorziening. De exacte regio-indeling wordt begin volgend jaar gemaakt mede op basis van ervaringen, inzichten en keuzes in de jeugdhulpregio's zelf.
- Opdracht geven tot het inrichten van een systeem voor bovenregionale monitoring van plaatsen in het kader van kleinschalig wonen.

Hoofdstuk 3: Ambulant intensieve begeleiding⁶

Vanuit hoofdstuk 1 is duidelijk geworden dat er zeer actief gewerkt wordt aan het voorkomen van uithuisplaatsingen. Hiervoor is er bij (crisis)situaties allereerst een ambulant aanbod nodig in de thuissituatie. Dit aanbod zal door zorgverleners, onderwijs en jeugdregio's moeten worden georganiseerd en worden ingezet. Deze inzet wordt momenteel al in verschillende jeugdregio's van Noord-Holland door aanbieders in samenwerking met gemeenten vormgegeven.

Bij ingewikkelde casuïstiek kan/moet gebruik gemaakt worden van de expertise van het expertisenetwerk van Noord-Holland (BEN NH).

Naast ambulante intensieve begeleiding in de thuissituatie, in pleeggezinnen en gezinshuizen is er ook ambulante intensieve begeleiding nodig in de kleinschalige woonvoorzieningen (hoofdstuk 4) en de huidige residentiële en gesloten groepen. Dit om te voorkomen dat jeugdigen weer verplaatst moeten worden of dat begeleiders hun "specialistische" opvoedtaak niet kunnen volhouden. Dit ambulante aanbod bestaat uit:

1. Expertise en behandeling toevoegen, bij jeugdigen die als extreem ingewikkeld worden ervaren door personeel van de kleinschalige woonvorm. Expertise en behandeling hebben als focus 'verandering bij het kind en de ouders/gezin'.
2. Hulp bij schoolwerk. De begeleiders in een woonvoorziening zijn 'vervangende ouders'. Aandacht voor het schoolwerk hoort daarbij. Als dat door de begeleiders niet geboden kan worden, moet het op een andere manier georganiseerd worden.
3. Interventie bij crisissituaties in de kleinschalige woonvorm, door personeel uit het ambulante team in te voegen in de kleinschalige woonvorm (toevoegen of tijdelijk personeel vervangen), ter voorkoming van uitplaatsing van een kind. Hier is de focus de onderlinge interacties (jeugdigen onderling, en ook jeugdigen en personeel) in de kleinschalige woonvorm te stabiliseren.
4. Analyse en coaching traject gericht op het team in de kleinschalige woonvorm zodat medewerkers individueel, maar ook als team, sterker gaan functioneren ten behoeve van een jeugdige die als extreem ingewikkeld wordt ervaren.
5. Het vormgeven van intervisie voor het personeel van verschillende kleinschalige woonvoorzieningen om hiermee de draagkracht van het personeel te versterken.
6. Het benutten bij de verdere ontwikkeling van de begeleiding de inzet van ervaringsdeskundigen.

1. Organisatie bovenregionale ambulante hulp

Binnen de jeugdhulpregio's zouden bovenregionaal zulk multi-disciplinair ambulant teams beschikbaar moeten zijn om het bovenstaande geschetste aanbod te leveren. Dit aanbod zou gezien de verwachte vraag kunnen worden verdeeld in drie multi-disciplinaire ambulante subteams voor het landsdeel Noord-Holland. We volgen hierbij de indeling die we in het vorige hoofdstuk hebben gemaakt m.b.t. de Regionale Expert Teams waar het gaat om triage en plaatsing op de kleinschalige woonvoorzieningen.

Deze teams zijn opgebouwd vanuit de expertise van alle oorspronkelijke bloedgroepen: j-ggz, volwassen-ggz (voor de ouders), verslavingszorg, forensische zorg, lvb-zorg, jeugd&opvoedhulp, vg/gb, professionele ervaringsdeskundigheid. In dit team zou ook expertise vanuit het onderwijs

⁶ Het hier beschreven team heeft nadrukkelijk een taak richting de kleinschalige woonvoorzieningen, dit sluit aan op de scope van het plan Thuis voor Noordje. We zouden het verstandig vinden dat dit team ook mogelijk een rol krijgt bij vastgelopen ambulante hulp in de thuis situatie, in pleeggezinnen en in gezinshuizen.

vertegenwoordigd moeten zijn. Dit zijn teams waarin de zorgverleners in Noord-Holland samenwerken zodat ze beschikbaar zijn voor alle kleinschalige voorzieningen die ondersteuning nodig hebben.

Dit ambulante team werkt altijd vanuit een vraag van of over een specifieke jeudige waarmee het team in de kleinschalige voorziening vastloopt. Daarnaast zijn deze teams inzetbaar op tijden dat het nodig is. Dit kan betekenen dat er ook in de avond- of weekenduren gewerkt wordt.

Deze teams worden in 2022 vormgegeven door de aanbieders van jeugdhulp in Noord-Holland gezamenlijk. De kosten van deze teams worden aangevraagd bij het BEN NH zodat ze in aanvang bekostigd kunnen worden vanuit de middelen van het bovenregionaal expertisenetwerk. Belangrijk dat geleerd kan worden op welke wijze deze teams effectief ingezet kunnen worden en of inzet van de teams ook daadwerkelijk bijdraagt aan minder doorplaatsingen van jeugdigen uit kleinschalige woonvoorzieningen. Bij daadwerkelijk succes wordt de bekostiging in de toekomst op basis van beschikbaarheid en minder op basis van gebruik (of combinatie) gefinancierd door de jeugdhulpregio's.

De teamcoaching zal sepeeraat ontwikkeld moeten worden, dit vraagt andere expertise en competenties.

2. Randvoorwaarden ambulante multidisciplinaire team ten behoeve van 'niet doorplaatsen':

Het succesvol inzetten van ambulante hulp gaat ook gepaard met een aantal essentiële randvoorwaarden.

- 'Reguliere' ambulante behandeling (zoals bijv. traumabehandeling) die jeugdigen wonend in een kleinschalige woonvoorziening nodig hebben, worden door gemeenten zelf georganiseerd en gefinancierd.
- Zorgverleners/aanbieders van kleinschalige voorzieningen in Noord-Holland werken aan begeleidingscultuur/behandelcultuur waarin kwetsbaarheid tonen en mogen falen gemeen goed zijn. Alleen op die manier kan het ambulante multidisciplinaire team op tijd bij complexe situaties ingeschakeld worden.
- Directe beschikbaarheid/inzetbaarheid van een aantal uur per week van enkele ambulante medewerkers die de dynamiek op groepen begrijpen, en geruisloos in kunnen voegen, wanneer crisissituaties in kleinschalige woonvoorzieningen hierom vragen.
- Beschikbaarheid van consultants vanuit de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs
- Leiderschap van management/bestuur van kleinschalige woonvoorzieningen: uitdragen dat personeel en het behoud daarvan het allerbelangrijkst is. Wanneer personeel 'uitgewoond' wordt kan een kleinschalige woonvoorziening namelijk niet functioneren.
- Investeren in opleiden tot traumabehandelaar, zodat er meer traumatherapeuten beschikbaar komen die deze doelgroep kunnen behandelen.

3. Conclusie en besluiten

We vragen van de bestuurders binnen het bovenregionale plan een "Thuis voor Noordje" het besluit dat zij akkoord zijn met de vormgeving van de ambulante teams.

Dit vraagt concreet dat:

- Bereidheid tot het leveren van zorgverleners voor het geschetste ambulante team.
- Beschikbaarheid van consultants vanuit de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs
- De kosten van deze teams worden aangevraagd bij het BEN NH zodat ze in aanvang bekostigd worden vanuit de middelen van het bovenregionaal expertisenetwerk. Zodat geleerd kan

worden op welke wijze dit team effectief ingezet kan worden en of inzet van dit team ook daadwerkelijk bijdraagt aan minder doorplaatsingen van jeugdigen uit kleinschalige woonvoorzieningen. Samenwerkingsverbanden zijn bereid bij te dragen aan de kosten.

- Bij daadwerkelijk gebleken succes (daling van doorplaatsingen) wordt de bekostiging in de toekomst op basis van beschikbaarheid en niet op basis van gebruik gezamenlijk gefinancierd door de 8 jeugdregio's.
- In 2022 allereerst te starten met een team die de huidige kleinschalige voorzieningen kan ondersteunen. En bij uitbreiding van deze voorzieningen te werken naar meerdere teams voor de verschillende jeugdregio's.
- Bij de ontwikkeling van deze teams is het goed om verbinding te leggen met de crisisteams.

Hoofdstuk 4: Kleinschalige Woonvoorzieningen: Onvoorwaardelijk wonen

In de inleiding is helder beschreven wat de verandering is op het begrip wonen van jeugdigen in voorzieningen. In plaats van grootschalige groepen en voorzieningen willen we in Noord-Holland de omslag maken naar kleinschalige woonvoorzieningen waarin jeugdigen onvoorwaardelijk kunnen wonen.⁷ Onvoorwaardelijk wonen betekent doorgaan en vasthouden, juist als het moeilijk wordt. Jeugdigen worden in principe niet meer doorgeplaatst.

1. Kenmerken onvoorwaardelijk wonen

- Een specialistische kleinschalige woonvorm met 4 tot maximaal 6 jeugdigen.
- De jeugdigen ervaren dat ze ergens kunnen blijven wonen zo lang als zij dat nodig hebben. Een plek die zij thuis kunnen noemen ook na hun 18e jaar.
- Een beperkt aantal vaste specialistische opvoeders die veel nabijheid en continuïteit bieden en die de-escalerend kunnen werken en veel kennis en kunde hebben op het gebied van gedragsproblematiek en trauma.
- De hulp wordt continu afgestemd op de kenmerken en behoeften van de jeugdige en zijn omgevingsfactoren.
- Er wordt gekeken naar mogelijkheden en talenten in plaats van de beperkingen.
- Elk jeugdige heeft een programma gericht op leren en ontwikkelen waaronder een goede vrijetijdsinvulling
- Ouders en netwerk zijn onderdeel van het leven van een jeugdige en in principe altijd welkom bij de woning. Huisdieren kunnen wenselijk zijn.

Hierbij is door jeugdhulpaanbieders in de workshops expliciet aandacht gevraagd voor de overgang van ggz-zorg wanneer jeugdige 18 jaar wordt, deze zorg lijkt momenteel onvoldoende passend afgestemd op de behoeften van de jeugdige.

Er dient duidelijkheid te komen over kosten en betaalbaarheid (er wordt gewerkt met een basistarief per dag en daar bovenop kunnen specifieke modules worden toegevoegd).

2. Doelgroepen voor intensief kleinschalig woonvoorzieningen

De doelgroep voor kleinschalige woonvormen zijn jongeren met meervoudige complexe problematiek met een stagnerende ontwikkeling en (dreigende) onveiligheid. De doelgroep kenmerkt zich door zware gedragsproblematiek, meestal in combinatie met een verslaving, psychiatrische problematiek en/of een (licht) verstandelijke beperking.

1. *Voor jeugdigen met ernstige en complexe problemen*
 - Jeugdigen die last hebben van autisme of chronisch trauma en als gevolg daarvan extreme angsten en/of extreme woedeaanvallen hebben (jeugdigen die snel overprikkeld zijn). Ze kunnen lastig functioneren in groepsverband.
2. *Voor jeugdigen die een risico vormen voor zichzelf of de omgeving*
 - Jeugdigen met loverboyproblematiek, afhankelijkheidsrelaties, prostitutie, chronische suïcidaliteit.
3. *Voor jeugdigen die een strafbaar feit (maar geen veroordeling) hebben gepleegd*
 - Jeugdigen met verhardende en vermijdende kenmerken en vaak betrokken bij gewelds- en drugscriminaliteit.

⁷ Bronnen o.a.: 'Longitudinale effectmonitor JeugdzorgPlus. Kleine groepen bij grote problemen: kleinschalige voorzieningen als alternatief voor gesloten jeugdhulp. September 2020, mede mogelijk gemaakt door ZonMW en artikel van Annemiek Harde en Erik Knorth 'Kleine groepen voor grote problemen. Groeps grootte telt in de residentiële jeugdzorg' Jeugd en Co Kennis (2007) 1:86–89

3. Uitgangspunten Onvoorwaardelijk wonen

- **Jeugdigen met een (voorwaardelijke) machtiging** voor geslotenheid of een machtiging met schorsing mogen wonen in een kleinschalige woonvorm.
- **Stoppen met doorplaatsen.** Jeugdigen kunnen, wanneer terug naar huis na geslotenheid vooralsnog geen optie is, blijven wonen op de kleinschalige woonvorm. Vanuit het belang van hechting en stabiliteit willen we onnodig doorplaatsen voorkomen. Dit kan in de praktijk betekenen dat in sommige kleinschalige woonvoorzieningen jeugdigen met en zonder machtiging bij elkaar in een huis kunnen wonen.
- **Middelengebruik** is geen uitsluitingscriterium voor onvoorwaardelijk wonen. Echter jeugdigen die echt verslaafd zijn en niet gemotiveerd zijn om te stoppen horen niet thuis binnen een extra beveiligde voorziening, dwang helpt immers niet. Conclusie is dat zij ook niet thuishoren in de woonvormen zoals ze nu beschreven zijn. Er moet dus komend jaar nog met aanbieders nader gekeken worden naar mogelijkheden voor wonen voor deze doelgroep, zie eind hoofdstuk 4.
- Er wordt **gewerkt 'vanuit de relatie'** met de bewoner⁸: Er wordt gewerkt vanuit de interactie en de relatie met de bewoner. Het gaat om de sfeer en de behoefte en wens van de bewoner. Dit kan een andere houding van het personeel vragen dan op sommige huidige groepen gehanteerd wordt. Drang en dwang worden niet toegepast. Er gelden geen vrijheidsbeperkende maatregelen in deze setting.
- **Voldoende beschikbaarheid** van passende ambulante hulp (hoofdstuk 3), gezinsgerichte oplossingen en kleinschalige woonvormen voor het voorkomen van gesloten plaatsingen en onnodig doorplaatsen en om plaatsingen zo kort mogelijk te laten duren.

4. Groepsgrootte en groepssamenstelling⁹

Jeugdigen ervaren een kleine groep over het algemeen als positief. Jeugdigen hebben beter contact met de begeleiders en hun relaties met de andere jeugdigen op de groep is ook positiever. Het relatief kleine aantal jeugdigen in een kleinschalige woonvorm draagt bij aan het normaliseren waardoor individuele behoeften, kansen, talenten en uitdagingen van de jeugdigen aandacht krijgen en worden benut.

Bij voorkeur is de kleinschalige woonvorm met maximaal 4-6 jeugdigen en zijn het heterogene groepen. De uitzondering hierop zijn jeugdigen die snel overprikkeld zijn (sommige jeugdigen met aan autisme verwante contactstoornissen, en ook sommige jeugdigen die ernstig getraumatiseerd zijn). Enkele van hen hebben baat bij homogene groepen, of groepen die nog kleiner zijn dan vier jeugdigen.

5. Onderwijs

Een zinvolle dag invulling is zeer belangrijk voor jeugdigen in het kader van normaliseren. In principe bestaat de dag invulling uit het volgen van onderwijs en/of arbeid. De school van inschrijving heeft de zorgplicht over de jeugdige. Zij zijn verantwoordelijk voor het organiseren van een MDO (multidisciplinair overleg) met de betrokkenen en het samenwerkingsverband waaronder de jeugdige valt. In sommige gevallen is dit al ingevuld bij de triage door het RET. Het (regulier of speciaal) onderwijs wordt zo gewoon als mogelijk vormgegeven. Echter is dit niet voor alle jeugdigen haalbaar. Als dat niet kan dan wordt er op maat een ontwikkelingsgerichte dag invulling gemaakt. Op maat kan er gekeken worden naar dag invulling in combinatie met school, waarbij eigen input en behoeften/krachten centraal staan. De bekostiging zal dan plaatsvinden in overleg met gemeente en samenwerkingsverband. Onderwijs vindt in principe plaats op de school van herkomst, omdat

⁸ Dit vraagt nadere onderbouwing vanuit de theorie en de wetenschap, wat wordt hier exact onder verstaan qua houding, gedrag etc.

⁹ Onderbouwing o.a. via StroomOp, het consortium kleinschaligheid in de jeugdhulp ism de Academische Werkplaats Risicojeugd en het Nji

nagestreefd wordt dat de schoolgang niet doorbroken wordt. Bij problemen in de schoolgang is het doel om hulp en ondersteuning toe te voegen zodat de jeugdige niet van onderwijsvoorziening hoeft te wisselen. Als er sprake is van een combinatie van zorg en onderwijs, is er sprake van gedeelde financiering, tussen gemeente en samenwerkingsverband. Hierover worden afspraken gemaakt binnen het MDO met alle betrokkenen, regionaal kunnen hier kader afspraken over gemaakt worden binnen de OOGO's. De samenwerkingsverbanden VO in Noord-Holland verbinden zich allen aan het daadwerkelijk organiseren van maatwerk als dat nodig is.

Met betrekking tot middelengebruik is het beleid van de scholen dat alleen jeugdigen nuchter kunnen deelnemen aan het onderwijs op school en dat bezit verboden is. Dit vraagt voor deze jeugdigen dus ook specifieke aandacht.

De scholen en de Kleinschalige woonvoorziening kunnen worden ondersteund in een goede toeleiding en begeleiding op school van de jeugdigen vanuit de kleinschalige woonvoorziening. Dit wordt gezien als een onderdeel van het "specialistisch" opvoeden.

6. Bekostiging Kleinschalige woonvoorziening

Eén van de voorwaarden van kleinschalige woonvormen is betaalbaarheid. Het voorstel is om een kostprijsberekening te laten maken voor een minimale dagprijs. Dus een minimale bezetting voor kleinschalig wonen. Afhankelijk van de problematiek van de jeugdige kan expertise, extra ondersteuning voor bij het opstaan, voor naar school en/of individuele behandeling etc. worden toegevoegd per jeugdige.

Hieronder zijn de elementen die terug moeten komen in het kostprijsonderzoek:

Kostenplaats	Kosten
Capaciteitsplaatsen	4 – 6
Bezettingsgraad	97%
Verhouding MBO-HBO	50/50
Aantal FTE	Minimale aantal FTE
Uren gedragswetenschapper	8 uur per week (2 uur per jeugdige)
Overhead	31K per FTE
Huisvestingskosten	11K per capaciteitsplaats
Verzorgingskosten	11,29 per dag per capaciteitsplaats
Risicomarge	3% van de totale kosten
Kosten	Xxx EUR per dag

7. Jeugdigen met een machtiging gesloten i.r.t. kleinschalig wonen

De veranderende visie op het wonen van de jeugdigen heeft gevolgen voor de instroom in jeugdzorg Plus voorzieningen. De jeugdigen met een complexe zorgvraag worden allereerst opgevangen en ondersteund in de kleinschalige woonvoorziening. Binnen het bovenregionale plan een “Thuis voor Noordje” verwachten we voor een tweetal doelgroepen (die momenteel en naar verwachting in de nabije toekomst nog een machtiging tot geslotenheid ontvangen) dat er bovenregionaal aanbod moet worden gevormd en georganiseerd. In bijlage 3 is schematisch uitgewerkt wat voor de huidige doelgroepen binnen de JeugdzorgPlus het aanbod is en/of dit wel of niet helpend is.

- *Kleinschalige voorzieningen voor enkele homogene groepen*, namelijk voor jeugdigen met loverboyproblematiek. Voor deze subgroep is een specifieke aanpak/behandeling helpend gebleken. Daarom helpt het om hen bij elkaar te plaatsen. Een machtiging gesloten is nodig om deze jeugdigen te kunnen behandelen. De toestroom tot deze homogene kleinschalige voorzieningen is minder stabiel, waardoor capaciteitsfinanciering logisch is.
- *Extra Ondersteunende voorziening* gericht is op crisissituaties (opvoedcrisis) in de eerder beschreven vormen van kleinschalig wonen. Ook deze voorziening is kleinschalig. Deze voorziening is echter heel duidelijk zeer tijdelijk van aard, en kent een specifieke opdracht: stabilisatie, achterhalen waardoor er in de eerste twee vormen crisis is ontstaan, en terugplaatsing naar een van de eerste twee vormen. Daarnaast kan in sommige gevallen een individuele behandeling worden opgestart. De toestroom tot deze extra ondersteunende voorziening is minder stabiel, waardoor capaciteitsfinanciering nodig is.

Voor jeugdigen met loverboy problematiek is dit kleinschalige aanbod al gevormd in Noord-Holland. Het aanbod voor de jeugdigen die problematische verslavingsproblematiek hebben, moet nog verder worden gevormd. Feit daarbij is dat dwang niet helpt. En dat deze jeugdigen ofwel thuis behandeld moeten worden ofwel in kleinschalige woonvoorziening. Maar als het thuis echt onveilig is, omdat er onderlinge agressie is tussen familieleden of extreme verwaarlozing van een kind, dan moet het toch ergens wonen. Dat is dan toch binnen de kleinschalige woonvoorzieningen. Er zal per definitie expertise op gebied van verslaving toegevoegd moeten worden waar de jeugdige woont of naar school gaat. En er zal voortdurend moeten worden gezocht naar motivatie om af te gaan kicken in een speciale hulpvorm (speciaal behandelprogramma), zoals Mistral (waarbij de woonplek van de jeugdige ondertussen beschikbaar blijft). Dergelijke speciale behandelprogramma's zijn altijd met gelijkgestemden en altijd voor een beperkte duur (meestal 6 tot 8 weken).

Na afkick verder doorgaan met behandelen van de verslaving en van de onderliggende problematiek, in de kleinschalige woonvoorziening. Want lichamelijk afkicken is een ding, maar volhouden en zorgen dat er geen terugval komt is een volgend vraagstuk.

8. Extra ondersteunende voorziening (tijdelijk)

Uiterlijk 1-1-2023 is er behoefte in Noord-Holland aan een tijdelijk kleinschalige voorziening, die kan voorzien in de behoefte naar tijdelijk extra bescherming voor het team of de jeugdige. Deze voorziening moet per definitie functioneren als een plaats waar stabilisatie centraal staat.

Zorginhoudelijke visie

- Time -out plaats, behandelduur afhankelijk van de subgroep waar een jeugdige toe behoort.
- Opname kan alleen vanuit de kleinschalige woonvoorzieningen, bij crisis in de thuissituatie wordt allereerst gekeken dat jeugdige op een andere wijze wordt opgevangen.
- Terugkeergarantie van jeugdige naar de kleinschalige woonvoorziening, binnen de vooraf afgesproken time-out periode.

- Behandeling en therapie kan ingezet/gestart worden op de locatie en worden vervolgd in “thuis” situatie.
- Ruimte voor jeugdigen voor terugtrekken eigen omgeving, meer dan alleen slaapplek (autonomie).
- Verbondenheid onderhouden en vormgeven met kleinschalige voorziening/gezin waar jeugdige vandaan komt (mentor, begeleiding, etc.).
- Kleine groepen max. 4 personen, geen isolatie/separeer.
- Extra begeleiding aanwezig op de achterhand die jeugdigen kunnen begeleiden bij incidenten, intern maar ook als ze bijvoorbeeld naar een ziekenhuis begeleid moeten worden.
- Bij verwijzing analyseren waarom een jeugdige tijdelijk geplaatst wordt in extra ondersteunende voorziening. Door te kijken naar wat is er met dit kind/gezin aan de hand (verklarende analyse) en wat is de groepsdynamiek bij het team van herkomst.
- Elke jeugdige kan in Noord-Holland rekenen op passende jeugdhulp. We willen in de toekomst alleen nog voor hele uitzonderlijke (zeldzame) problematiek gebruik maken van landelijke voorzieningen.

Eisen aan de huisvesting

- Bescherming, kan gesloten worden.
- Voldoende ruimte voor meerdere kleine groepen (inclusief leefruimte jeugdige).
- Bij voorkeur in een omgeving waar er weinig maatschappelijk druk is vanuit de omgeving (dus niet middenin een straat), omdat in en om deze voorziening incidenten zullen plaatsvinden.
- Mogelijkheid tot het houden van dieren bij het pand.

Organisatorisch

- 1 Locatie in Noord-Holland, zodat expertise daar samen kan komen en kan ontwikkelen.
- Joint venture van expertise en organisaties (GGZ-NHN, Level, Parlan, I-hub, 's Heerenloo).
- Idealiter rand van stad dichtbij natuur en reuring.
- Voldoende personeel (kan elkaar ondersteunen en opvangen), daarnaast is ervaring en stevigheid van belang in het kader van omgaan met de problematiek, aangezien het personeel naar verwachting te maken krijgt met stevige agressie en angsten.
- Geschikt voor maximaal 12 jeugdigen, verdeeld over verschillende kleine units.
- Uitgangspunt in de kleinschalige woonvoorzieningen is ‘wij plaatsens niemand over’. De kleinschalige woonvoorzieningen vormen daarmee zelf de toegang tot de extra ondersteunende voorziening.
- Deze voorziening bestaat voor de duur van maximaal 3 jaar. De deelnemende organisaties leren en monitoren gedurende die drie jaar hoe zij deze voorziening overbodig kunnen maken, in samenwerking met een academische werkplaats.

Financieel

- Beschikbaarheidsfinanciering betaald door alle 8 jeugdhulpregio's naar rato gebaseerd op begroting van de joint venture.
- Er is financiële ruimte om te leren en te monitoren. Deze ruimte is er ook voor intervisie en ontwikkeling/scholing van personeel

9. Conclusie en besluiten

Wij vragen met betrekking tot de vormgeving zowel commitment als besluitvorming aan de bestuurders en wel op de volgende onderdelen:

- Leegstand in de kleinschalige woonvoorzieningen moet kunnen plaatsvinden, zodat er altijd een plek beschikbaar is en de jeugdigen een keuze hebben. Leegstand moet wel gefinancierd worden, dit kan mogelijk door een opslagpercentage op het tarief.
- Appartementen en studio's om zelfstandig te leren wonen koppelen aan de kleinschalige woonvoorziening, zodat er een doorgaande lijn is in de hulpverleners en doorstroming in de

kleinschalige woonvoorziening. Gemeenten faciliteren bij huisvestingsvraagstuk en alloceren voldoende woningen voor deze doelgroep.

- Financiële mogelijkheden bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Als een jeugdige 18 jaar wordt kan de financiering wijzigingen naar WLZ of WMO. Dit mag geen reden zijn voor een verplaatsing van de jeugdige. Aanbieders moeten dus de mogelijkheid hebben om de financiering van de jeugdige aan te passen. Hiermee komen we tegemoet aan een groot knelpunt (zie hoofdstuk 1: toekomstperspectief > 18 jaar) in kader van wonen voor complexe jeugdigen na 18 jaar. Hiervoor zijn afspraken met VWS, zorgkantoren van belang.
- Uitgaan van een bekostigingsmodel voor kleinschalige woonvoorzieningen opgebouwd vanuit een minimale dagprijs per jeugdige, aangevuld met individuele ondersteuningsbehoefte. Dit om de omslag naar WLZ of Wmo financiering haalbaar te maken.
- Vastgoed is van de woningbouw of projectontwikkelaars/investeerders, zodat aanbieders financieel niet gebonden zijn aan het vastgoed en het mogelijk is om kamers om te klappen naar zelfstandig wonen zonder te hoeven verhuizen. Het is helpend om deze vastgoedopdracht te vertalen in een convenant met woningcorporaties, aanbieders van verhuur, zorgaanbieders en gemeenten.
- Gemeenten/jeugdregio's moeten bereid zijn om plaatsingen vanuit andere jeugdregio's (binnen Noord-Holland) toe te staan. Dicht bij het netwerk is niet altijd binnen de regiogrenzen. Daarnaast is misschien een plek in een andere regio passender dan binnen de eigen regio gezien de samenstelling van de groep.
- Commitment van de individuele jeugdregio om kleinschalige woonvoorzieningen te ontwikkelen. In het hoofdstuk conclusies is het aantal benodigde woonvoorzieningen verder uitgewerkt per jeugdregio en voor de 8 jeugdregio's gezamenlijk.
- Het gezamenlijk organiseren van een extra ondersteunende voorziening voor de 8 jeugdhulp regio's met plaats voor 12 jeugdigen per ingang van 1-1-2023 conform de uitgangspunten zoals verwoord.
- Het gezamenlijk organiseren van kleinschalige voorzieningen voor homogene groepen op basis van beschikbaarheid voor de jeugdigen met loverboy problematiek.
- Het gezamenlijk organiseren van een meest passend aanbod voor jeugdigen met ernstige verslavingsproblematiek.

Hoofdstuk 5 Conclusie, data, tijdspad en vervolg

1. Conclusie

In de voorgaande hoofdstukken is ieder hoofdstuk afgesloten met een paragraaf conclusies en besluiten. We zijn ons ervan bewust dat deze besluiten en dit plan ingrijpend zijn, veel vragen van de professionals die dagelijks in contact zijn met de jeugdigen en ook veel bestuurlijke moed vragen. Tegelijk constateren we dat veel van deze veranderingen in Noord-Holland gaande zijn. We constateren dat de gedragsregels waar we het plan mee begonnen op steeds meer plaatsen onderdeel worden van de dagelijkse praktijk. Inmiddels wordt op veel plaatsen meer verstraagd en verdragen dan voorheen. Niet in de laatste plaats omdat aanbieders, gemeenten en GI's steeds minder vaak kiezen voor opname in een gesloten voorziening. Dit geeft druk in de uitvoering. Dit plan geeft volgens ons richting aan hoe gezamenlijk om te gaan met die druk, welke alternatieven ontwikkeld moeten worden. Dit betekent echter een continue verbouwing van het jeugdsysteem, hoewel ditzelfde systeem iedere dag moet leveren. Daarnaast zijn we binnen het "Thuis voor Noordje" afhankelijk van een goed ingerichte RET-structuur in Noord-Holland.

2. Data

Kleinschalige woonvoorziening

In de afgelopen periode is eveneens veel werk verricht aan dataonderzoek. Want de doelgroep van kleinschalig wonen, zoals in hoofdstuk 4 beschreven is niet enkelvoudig uit systemen te halen. Hiervoor zijn in de afgelopen maanden op veel verschillende plaatsen onderzoeken gedaan en verricht. De gemeente Hoorn heeft gekeken naar hoeveel jeugdigen bij een zorgaanbieder verblijven en in welke vorm zij daar verblijven. Dit heeft het inzicht gegeven dat ongeveer 10% van de jeugdigen die verblijven bij een aanbieder, verblijven in een leefgroep. In de regio Zuid-Kennemerland en IJmond is in de afgelopen maanden gekeken naar de ontwikkeling van kleinschalige woonvoorzieningen voor de eigen regio en voor welke jeugdigen deze geschikt is en noodzakelijk. Zij kwamen in dit onderzoek dat voor 35 jeugdigen gesloten en open een kleinschalige woonvoorziening nodig is, dit gaf een inzicht in welk percentage van de jeugdigen mogelijk extra intensief zijn. Tenslotte is gekeken naar de data in Haarlemmermeer en Zaanstad om de cijfermatige conclusies te valideren. De uitkomsten van de gedane analyse sloot aan bij de verwachting van de jeugdregio of het door de jeugdregio eigen uitgevoerde onderzoek.

Dit levert voor de jeugdhulpregio's het volgende beeld op:

Jeugdregio	Aantal jeugdigen in verblijf 2020	Aantal jeugdigen in verblijf "open en gesloten" in 2020	Aantal woonvoorzieningen	Aantal woonvoorzieningen intensievere groepen
Amsterdam/Amstelland	2140	236	28	12
Zuid – Kennemerland	380	33	4	1,3
IJmond	375	26	3	1,7
Haarlemmermeer	270	30	4	1,5
Zaanstreek/Waterland	695	67	8	3,5
Alkmaar	645	69	8	3,5
Kop van Noord-Holland	525	43	5	2,2
West-Friesland	625	50	6	2,6
Totaal	5655	554	66	28,3

In sommige jeugdhulpregio's is al begonnen met de realisatie van kleinschalige woonvoorzieningen. Er is begonnen met het realiseren van woonvoorzieningen voor jeugdigen met ernstige gedragsproblematiek. De groepsgrootte van deze voorziening is vaak 4 jeugdigen. Bij een goede groepsdynamiek kunnen er ook 6 jeugdigen verblijven binnen een kleinschalige voorziening. De inschatting van 66 woningen is daarmee gebaseerd op een groepsgrootte van 5. Deze transformatie wordt mede gefinancierd door de SPUK gelden die VWS beschikbaar heeft gesteld.

Extra ondersteunende voorziening (tijdelijk)

Binnen het plan "Thuis voor Noordje" hebben we ook gekeken naar hoeveel jeugdigen buiten Noord-Holland geplaatst zijn of doorgeplaatst zijn binnen Noord-Holland. Dit data-onderzoek hebben we gedaan voor 2020 en de eerste helft van 2021.

In 2020 zijn 141 jeugdigen met een machtiging voor gesloten jeugdhulp geplaatst in Noord-Holland. Hiervan zijn 19 jeugdigen buiten de regio Noord-Holland geplaatst, bij andere JeugdzorgPlus-aanbieders. Dit is 13% van het totaal.

Daarnaast heeft er 8 maal een overplaatsing plaatsgevonden tussen JeugdzorgPlus-voorzieningen. De doorplaatsingen binnen de voorziening Koppeling hebben we hiermee nog niet in beeld, maar als we dezelfde verhoudingsgetallen gebruiken, zal dit ongeveer 14 jeugdigen betreffen. Dit betekent dat in 2020 ongeveer 33 jeugdigen een ander aanbod nodig hadden dan in Noord-Holland beschikbaar was.

De cijfers voor de eerste helft van 2021 zien er anders uit. Er lijkt een afname in het totaal aantal plaatsingen in de JeugdzorgPlus. In totaal zijn er in het eerste en tweede kwartaal van 2021 61 jongeren geplaatst in de JeugdzorgPlus. Hiervan zijn 21 jeugdigen buiten de regio Noord-Holland geplaatst, bij andere JeugdzorgPlus-aanbieders. Dit is 34% van het totaal. Het aantal doorplaatsingen naar buiten Noord-Holland is daarmee toegenomen maar het aantal verplaatsingen binnen Noord-Holland is afgenomen. Een mogelijk verklaring hiervoor is gelegen in het feit dat met de transformatie van het JeugdzorgPlus aanbod, er dus ook meer jeugdigen blijken te zijn waarvoor de kleinschalige vormen nog niet passend zijn.

Uitgaande van de afgelopen twee jaar lijkt een extra ondersteunende voorziening in Noord-Holland voor 40 jeugdigen te voorzien in de vraag. Aangezien de verblijfsduur van deze jeugdigen gemiddeld korter dan 3 maanden is en er sprake is van een beperkt seizoenspatroon waardoor er geen grote schommelingen in de vraag is. Verwachten we dat een extra ondersteunende voorziening voor 12 jeugdigen afdoende is om de vraag vanuit de verschillende jeugdregio's op te vangen. Uitgaande van een gemiddelde verblijfsduur van minder dan 3 maanden en een redelijk gelijkmatige spreiding over het jaar.

Tijdspad en vervolg (implementatie, openstaande zaken)

De beschreven beweging in dit bovenregionale plan een "thuis voor Noordje" wordt gedeeld door alle professionals die bij de workshops zijn betrokken en zoals vervolgens is besproken binnen de verschillende pijlers. Ten slotte is dit gezamenlijk besproken en gedeeld in de brede bestuurlijke netwerkbijeenkomst 10 december 2021.

In 2022 zal op verschillende punten formele besluitvorming en een vertaling in de jeugdhulpregio's moeten plaatsvinden.

Formele besluitvorming is nodig voor de volgende bovenregionale activiteiten:

- Businesscase Kleinschalig Wonen opstellen.
- Voorbereiding businesscase Extra beschermende en ondersteunende Voorziening.

- Aanpak en vormgeving triage en plaatsing Noord-Holland op onvoorwaardelijk wonen, inclusief monitoring van beschikbare plaatsen.
- Opzetten en vormgeven multi-disciplinair ambulante team(s) Noord-Holland.
- Inrichten en versterken netwerksamenwerking op schaal van Noord-Holland, inclusief de daarbij behorende governance afspraken.

De vervolgstappen die op het niveau van de individuele jeugdregio's gezet moeten worden zijn:

- Invoeren van het werken met een verklarende analyse in de eigen jeugdhulpregio.
- Versterken en verder vormgeven functies van het RET (regionaal en subregionaal).
- Vormgeven en realiseren van Kleinschalige woonvoorzieningen.
- Inregelen passende aanpak toekomstperspectief voor jeugdigen in kleinschalige woonvoorzieningen i.c.m. GI's.

De jeugdhulpregio's kunnen gebruik maken van de kennis en leerervaringen van de andere regio's en de aanpak op deze wijze op elkaar afstemmen. Het is belangrijk dat deze afstemming bovenregionaal kan plaatsvinden.

Bijlage 1: Toelichting Verklarende Analyse

Waarom een verklarende analyse?

Een verklarende analyse wordt gemaakt:

- Om met jeugdigen, ouders en professionals te werken vanuit een gedragen beeld over het ontstaan en voortbestaan van problematiek en aanknopingspunten te bieden om concreet aan de slag te gaan met de hulpvraag van de jeugdige, ouders en/of opvoeders.
- Op basis daarvan zo doeltreffend mogelijk een passende aanpak te vinden bij complexe meervoudige problematiek.

Wat is een verklarende analyse?

Een verklarende analyse brengt de oorzakelijke invloeden en omstandigheden in kaart die een rol spelen in het ontstaan en in stand houden of verergeren van de problematiek. Het gaat om zowel de contextuele factoren als de persoonskenmerken van de betrokkenen.

Waarom speelt deze problematiek:

- Op dit moment
- Bij deze jeugdige
- In dit systeem
- In deze sociaal – maatschappelijke, culturele en religieuze context

Vervolgens wordt gekeken waar aanknopingspunten liggen voor verandering op basis van de mechanismen die een rol spelen in:

- Het ontstaan van problematiek
- Het in stand houden van problematiek
- Het verergeren en waar mogelijk verminderen van de klachten

Een verklarende analyse is respectvol, ontschuldigend, opgesteld in begrijpelijke taal, motiverend en gedragen door jeugdige en/of ouders/opvoeders en beroepskrachten. Het maken van een verklarende analyse kent verschillende fasen; informatie verzamelen/betrokkenen interviewen, ordenen/analyseren, bespreken en verrijken met ouders en/of jeugdigen en betrokkenen. De zorgen, klachten en wensen zijn geformuleerd in de woorden van de verschillende betrokkenen. De informatie heeft relevantie voor de besluitvorming over de doelen en keuze van interventies en de samenvatting is een puntsgewijze opsomming van informatie van gelijke orde.

De basis van een verklarende analyse wordt gevormd door:

- Analyse van de hulpvraag: een duidelijk beeld van de hulpvraag en klachten. Er is concreet verwoord wat de zorgen, vragen, klachten en moeilijkheden zijn van de betrokkenen, en wat voor hen prioriteit heeft om mee aan de slag te gaan, wat hun wensen zijn en welk perspectief gewenst is. Dit is geformuleerd in de woorden van de verschillende betrokkenen. Op die manier voelen jeugdigen, ouders/opvoeders zich echt gehoord en gesteund en is de kans groter dat zij zich ook kunnen herkennen in de analyse van de problemen of moeilijkheden.
- Probleem- en krachtenanalyse: een ordening van (probleem)gedrag, risico- en beschermende factoren t.a.v. de jeugdige en zijn/haar systeem.
Dit kan bij enkelvoudige problematiek afdoende zijn en leiden tot inzet van een passende interventie.

Bij complexe meervoudige problematiek waarbij een directe stap van probleem naar protocol of methodiek niet succesvol is geweest of zal zijn is het van belang dat er altijd een volgende stap wordt gezet, een gedeelde verklarende analyse:

- Gezamenlijke gedeelde weergave van getoetste hypothesen over het ontstaan, in stand houden, verergeren van en verminderen van het onderkende probleem, gericht op een passende aanpak op basis van de verklarende mechanismen.

Bijlage 2: Toelichting: Kleinschalig Onvoorwaardelijk wonen

Leefklimaat

Het leefklimaat is positief en veilig ('veiligheid bieden', maar ook om 'veiligheid ervaren' door rust, overzicht, duidelijk en voorspelbaarheid) met ruimte voor individuele en persoonlijke aandacht voor de jongeren, hun gezin en het netwerk.

Het team

Het team bestaat uit een beperkt aantal vaste specialistische opvoeders die veel nabijheid en continuïteit bieden en die de-escalerend kunnen werken en veel kennis en kunde hebben op het gebied van gedragsproblematiek en trauma. Een team kan stabiliteit bieden door zo min mogelijk verschillende medewerkers in te zetten zodat er meer continuïteit in de begeleiding kan zijn. Jeugdigen hebben het nodig om positieve relaties op te bouwen met begeleiders om weer vertrouwen te krijgen in volwassenen en in hun toekomst. Een goed functionerend team bestaat over het algemeen uit heel verschillende mensen. Omdat de wensen van een jeugdige kunnen verschillen, biedt diversiteit in de opvoedersgroep hen meer keuze. Daarnaast is het van belang dat er een goede match is in het team, dat er onderling een hechte band is en dat de teamleden vertrouwen op elkaars expertise en werkwijze. Zij moeten immers telkens weer gezamenlijk nadenken over wat het beste is voor deze jeugdige op dit moment. Samen dragen medewerkers zorg voor continuïteit en een goed leefklimaat. Er wordt gewerkt vanuit de interactie en de relatie met de bewoner. Het gaat om de sfeer en de behoefte en wens van de jeugdige. Dit kan een andere houding van het personeel vragen. Een beperkt aantal vaste specialistische opvoeders die veel nabijheid en continuïteit bieden en die de-escalerend kunnen werken. Kennis en kunde bij het personeel over trauma-sensitief handelen, relatiegerichte hulpverlening, herstelgerichte benadering en werken vanuit de vraag van de jeugdige en zijn/haar gezin leiden tot een beter leefklimaat en meer motivatie bij de jeugdige.

Vanuit een Thuis voor Noordje willen we graag een uitwisseling op schaal van Noord-Holland over de trainingen en methodieken waar groepsleiding mee geschoold wordt, zodat we met elkaar hiervan kunnen leren en kunnen komen tot een standaard.

Bij zeer prikkelbare jeugd in combi met agressie:

Klein en stabiel team met kennis van ASS problematiek en traumabehandeling en LVB. Personeel met benodigde expertise/ervaring. Systemisch werken. Een vaste pool van invallers aan het wonen koppelen om bij ziekte of anderszins het team te hulp te schieten. Teams hebben specialistische ondersteuning en teamcoaching nodig om dit werk vol te houden. Ook is professionele hulp ten behoeve van kinderen en jongeren noodzakelijk en bij voorkeur alle dagen en avonden beschikbaar.

Jeugdigen met een afhankelijkheidsrelatie:

Een team, dat werkt vanuit de relatie, sensitief, responsief, voorspelbaar en stabiel is. Een team dat een lange adem heeft, niet in paniek raakt. Bij 100x keer weglopen, een jongere welkom thuis heten. Een team moet kunnen prikkelen, doorvragen zodat achterliggende problematiek naar boven komt. Expert op het team. Cultuursensitief werken met ouders. Intensieve samenwerking met mensenhandeltafel.

Jeugdigen met verhardende en vermijdende kenmerken:

Een (groot) team met o.a. ervaringsdeskundigen. Focus op relatie en onderliggende problematiek. En daarnaast helder over hoe zij handelen als een jeugdige strafbare feiten pleegt (zowel intern als in de

maatschappij). Een team dat het leuk vindt om met deze doelgroep te werken. Streetwise benadering, echt luisteren en oprecht zijn. Life coach om samen het toekomstperspectief op te stellen. Goede relatie met politie en reclassering.

Vrije tijdsbesteding

Een ander aspect waar binnen de kleinschalige woonvormen in geïnvesteerd moet worden is de vrije tijdsbesteding. Een goede vrije tijdsinvulling voor jeugdigen zorgt voor minder escalaties. Het verzorgen van een goede invulling van de vrije tijd is een verantwoordelijkheid van de woonvorm. Uitgangspunt is dat de woonvorm toewerkt naar 'inclusie', en daarmee zoekt naar mogelijkheden voor jeugdigen om deel te nemen aan het normale 'sport- en verenigingsleven' in het dorp/stad. Al dan niet begeleid door personeel van de woonvorm. Hierbij is het belangrijk om aan te sluiten bij de interesses van de jeugdigen.

Soms is deelname aan het normale sport- en verenigingsleven niet mogelijk vanwege het gedrag van een jeugdige. Dan draagt de kleinschalige woonvorm zorg voor een aanbod in de voorziening. Ook hierbij wordt aangesloten bij de interesses van de jeugdigen.

Het vorm geven van vrijetijdsbesteding in kleinschalige woonvormen is minder eenvoudig en kostbaarder dan in grootschalige voorzieningen. Een systeem waarbij materiaal tussen kleinschalige woonvormen wordt uitgewisseld kan kosten drukken. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van vrijwilligers en jongerencentra in de omgeving. Daarnaast is het belangrijk dat de lokale toegang wordt aangehaakt, zodat zij ook mee kunnen denken in mogelijkheden.

Huisvesting en inrichting

De kleinschalige woonvorm is een huiselijk, gezinsgericht pand, gelegen in een omgeving die inclusie in de maatschappij bevordert. Soms zijn er redenen voor een kleinschalige woonvorm op het huidige terrein van een jeugdzorginstelling (nu nog met mogelijkheid van onderwijs¹⁰, ondersteuning van professionals dichtbij) en soms voor een vestiging in een woonwijk (zo normaal mogelijk). De voorkeur heeft de woonwijk. Door de ligging van een kleinschalige voorziening, geïntegreerd in een woonwijk, kunnen kinderen en jongeren de binding met de maatschappij aangaan. De toegang tot burens, lokale scholen, winkels, sport en andere vormen van vrijetijdsbesteding maakt het leven 'zo gewoon mogelijk'. Jeugdigen kunnen zelfstandig in- en uitlopen. Het zijn geen stand alone voorzieningen. Dat betekent idealiter dat binnen loopafstand een tweede kleinschalige woonvorm zit. Aanpalend aan de woonvorm met 4 plaatsen zijn bij voorkeur één of meerdere units en/of één of meerdere kleine appartementen in de nabije omgeving waar jeugdigen in groeiende zelfstandigheid kunnen wonen.

De inrichting van een huis is ook belangrijk voor de sfeer. Een huiselijke omgeving waarin kinderen en jongeren zich veilig voelen. Dit kan bevorderd worden door materiaalgebruik (zachte vloeren sfeervolle verlichting) en een eigen kamer die ze naar eigen wensen kunnen inrichten en een plek is waar zij zich kunnen terugtrekken of kunnen oefenen in het zelfstandig leren wonen.

Bij zeer prikkelbare jeugd in combi met agressie:

Eigen ruimte om terug te trekken, zonder dat de jongeren wordt geïsoleerd.

Geen stand alone, buiten wijken of op een instellingsterrein.

¹⁰ Als de ontwikkeling naar kleinschalige woonvoorzieningen zich doorzet is het in de toekomst niet langer mogelijk om "eigen" onderwijs instellingen vorm te geven.

Jeugdigen met een afhankelijkheidsrelatie en verhardende en vermijdende kenmerken:

Eigen studio of een huis met eigen ruimte waar ze ook zelfstandig kunnen worden, dit i.v.m. doorgroei naar zelfstandigheid. Bij voorkeur niet in de buurt van in de grote steden

Jeugdigen met chronische suïcide:

Eigen slaapkamer met een slimme inrichting, doorgroeimogelijkheden naar zelfstandigheid

Ondersteuning voor kleinschalige woonvormen

Teams hebben specialistische ondersteuning en teamcoaching nodig om dit werk vol te houden. De ontwikkeling van een team behoeft veel aandacht.

Begeleide Netwerkindervisie

Medewerkers noemen het werken in een kleinschalige groep 'best vaak eenzaam'. Ze beschrijven de steun van hun partner thuis, van het centrale management en van collega's op andere leefgroepen en afdelingen als onmisbaar. De medewerkers geven aan veel baat te hebben bij contact met 'collega's' binnen en buiten de organisatie. Hiervoor zijn bij BEN gelden aangevraagd met als doel een proces van collegiale uitwisseling en ondersteuning tot stand te brengen voor enerzijds specialistische opvoeders en anderzijds behandel coördinatoren van kleinschalige woonvormen door heel Noord-Holland, met als doel ervaringen te delen, samen leren om stand te houden en kwaliteit toe te voegen aan de begeleiding van jeugdigen met meervoudige en complexe problematiek.

Ondersteuning voor de individuele medewerker of het team

Jeugdigen worden soms uitgeplaatst uit kleinschalige voorzieningen omdat begeleiding hun gedrag niet voortdurend kan hanteren of verdragen. De hulp voor deze jeugdigen is intensief en soms erg uitputtend. Het team zelf moet verder ondersteund worden. Uitgaande van een goede basisbezetting zou er aandacht kunnen zijn voor het organiseren van time-outs voor de begeleiding. Zodat zij op adem kunnen komen, opnieuw kunnen leren verdragen. Daarnaast kan als gevolg van emotioneel belastend gedrag door jeugdigen gerichte mentale ondersteuning nodig zijn (agressie, suïcide, etc.).

Ook is professionele ondersteuning ten behoeve van kinderen en jongeren noodzakelijk en bij voorkeur alle dagen en avonden beschikbaar.

Ambulante therapie voor de jeugdigen

De reden dat jeugdigen vaak ontsporen, ook in kleinschalige woonvormen en daar ongewenst gedrag vertonen, komt voort uit onderliggende problematiek bij de jeugdige zelf. De behoefte aan ondersteuning ligt in direct beschikbare therapie. Dit geldt voor vele vormen van therapie maar vooral voor traumabehandelingen. Deze therapie kan/moet zowel kortdurend intensief (enkele weken meerdere uren per dag) als langdurig eenmaal per week beschikbaar zijn voor deze jeugdigen. In Noord-Holland blijken echter weinig behandelaren opgeleid in het bieden van evidence-based traumabehandelingen. Dit betekent dat er behandelaren opgeleid moeten worden.

Een ambulant team met experts versterkt behandeling van de problematiek van de jeugdige

Begeleiders kennis geven over specifiek gedrag van jeugdigen op de kleinschalige voorzieningen

Daarnaast moet de hulp in kleinschalige voorzieningen versterkt worden door kennis over specifieke aandoeningen of gedrag aan de kleinschalige voorzieningen toe te voegen. Expertisegebieden die nu

worden gemist zijn verslavingszorg, forensische zorg, kennis over autisme en het kunnen inrichten van een voorziening op de behoefte van jeugdigen met autisme. Het beschikbaar maken van deze kennis geeft handvatten aan de begeleiding om vol te houden.

Bijlage 3: Toelichting Huidig aanbod JeugdzorgPlus

In onderstaande tabel hebben wij de verschillende subgroepen onderscheiden waar we in de huidige JeugdzorgPlus moeite mee hebben, waar we nog geen goed aanbod voor hebben. Dit zijn subgroepen die we daardoor regelmatig overplaatsen, ook wel buiten de provincie. Terwijl we ook daar het aanbod kwalitatief niet altijd voldoende vinden. Per subgroep geven we hieronder weer ‘wat wel en niet helpend is’ voor deze subgroep.

Tabel 1: subgroepen JeugdzorgPlus waar we nog geen goed aanbod voor hebben

Waarop vastlopen in huidige kleinschaligheid?	Subdoelgroep	Wat helpt niet? Wat is nodig? Wat is helpend?
<p>Veelvuldig weglopen en daardoor niet ‘in contact’ kunnen komen met deze subdoelgroep</p>	<p>Verslaving op de voorgrond, (daaronder liggen allerlei andere problemen)</p>	<p>Wat helpt niet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dwang helpt niet. Als er geen interne motivatie is om te stoppen dan wel in gesprek blijven maar iemand niet dwingen tot stoppen. Verplicht afkicken helpt dus niet, ook niet in de kleinschalige JZ+, ook niet in een extra beveiligde voorziening. ➤ Harde consequenties helpen niet, omdat het kind zichzelf dingen aan doet (het zal daar door harde consequenties niet mee stoppen. Tenzij het kind ook ernstig crimineel gedrag, forse inpandige agressie, etc. vertoont. In dat geval valt het kind ook in de doelgroep ‘verharde vermijdende kinderen’, zie hieronder) ➤ Bij ernstige verslaving is het moeilijk voor een kind, om na afkick, in een omgeving te zijn waar veel gebruikt wordt. De verleiding is dan erg groot. <p>Wat helpt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Contact maken, hier heel veel moeite voor doen. Risico’s nemen door vanuit een vertrouwensband en contact kind in beweging te krijgen. Risico’s nemen kan ook betekenen dat je een kind letterlijk ‘verliest’, of dat problemen in eerste instantie verslechteren. ➤ Verslaving is een symptoom. Afkicken alleen is daarom bedreigend, dan komen de onderliggende problemen namelijk bloot te liggen en dat is heel stressvol en pijnlijk. Altijd ook iets doen aan onderliggende individuele problemen, systeemproblemen, onderwijsproblemen en problemen in de bredere context. Vaak onderliggend ADHD, trauma’s (dus traumabehandeling), persoonlijkheidsstoornissen, hechtingsproblematiek. ➤ Zodra een kind wil afkicken is er motivatie. Dan kan een specialistische behandeling hierop ingezet worden. Afhankelijk van de ernst kan dit ambulante of in een opname zijn. Een opname duurt ongeveer 8 weken, is dus vrijwillig omdat een kind motivatie heeft, en vindt dus <i>niet</i> plaats in de kleinschalige JZ+. Hiervoor zijn speciale programma’s/opnames beschikbaar buiten de provincie NH. Eerst vindt de somatische afkick plaats (ontgiftig), vervolgens wordt gestart met behandeling ter voorkoming van terugval. Belangrijk is dat- na opname in een dergelijk programma- aansluiting gevonden wordt op de woonvorm van het kind (thuis, open, kleinschalige JZ+), zodat de plek waar het kind uiteindelijk weer gaat wonen echt kennis heeft van hoe het kind verder te helpen om clean te blijven, hoe om te gaan met terugval, e.d. Het ‘afkicken’ is dus een onderdeel van de totale behandeling en kan niet losstaand plaatsvinden. ➤ Ervaringsdeskundigheid inzetten, ook in de kleinschalige JZ+ ➤ Expertise op gebied van verslaving toevoegen aan waar het kind woont of naar school gaat ➤ De omgeving waarin het kind woont, naar school gaat of behandeld wordt uitleg geven over verslaving en hoe hiermee om te gaan, zodat triggers herkend worden en het kind niet onbedoeld in te moeilijke situaties wordt gebracht. ➤ Accepteren dat terugval een onderdeel is van verslaving. Een kind kan dus meerdere malen behandeling krijgen of opgenomen worden. <p>Onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Afkicken (duur 2 tot 4 weken, volgens een afkickprogramma) vindt plaats op vrijwillige basis <i>buiten</i> de kleinschalige JZ+: dan geen onderwijs, veel bewegen, alsmede ontspanning, want er vindt ontgiftig plaats. ➤ Bij terugplaatsing in de kleinschalige JZ+ wordt onderwijs vormgegeven aangepast op wat het kind dan kan, net als dat dit geldt voor andere kinderen in de kleinschalige JZ+.
	<p>Loverboyproblematiek, afhankelijkheidsrelaties, prostitutie</p>	<p>Wat helpt niet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Meisjes die seksueel norm overschrijdend gedrag vertonen - maar zonder afhankelijkheidsrelatie - plaatsen tussen meisjes die in een afhankelijkheidsrelatie/loverboy-circuit zitten. Dit roept heel veel weerstand op bij de meisjes die niet in een afhankelijkheidsrelatie zitten. <p>Wat helpt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Goed onderscheid maken in deze doelgroep: a) Is dit een kind dat vanuit afhankelijkheid seksuele handelingen verricht, waarbij het kind vanuit die afhankelijkheid geen andere keuze meer ervaart (al dan niet onder betaling, al dan niet vanuit angst). B) Is dit een kind dat makkelijk seksuele handelingen verricht omdat dat past bij haar eigen normen, maar zit er niet

		<p>per se een afhankelijkheid achter. (Groep a valt onder loverboyproblematiek, groep b kan in een kleinschalige (opener) JZ+ opgevangen worden)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tijdelijk extra veiligheid bieden tav wonen en onderwijs (in pandig) in de fase dat dit nodig is, wanneer een kind nog niet uit het prostitutienetwerk wil of kan. Dan moet het kind niet weg kunnen lopen van zijn woon-/behandelplek of uit het onderwijs. Geen toegang hebben tot social media, etc. Duur: 3 maanden. Daarna meer openheid bieden, en bij terugval weer kortdurend meer geslotenheid bieden. Beide liefst vanuit hetzelfde pand, met dezelfde begeleiders die het kind goed kennen. ➤ Direct traumabehandeling beschikbaar hebben. <p>Onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Onderwijs op niveau aanbieden. Binnen deze doelgroep betreft het regelmatig kinderen die functioneren op HAVO-VWO niveau. Zij zouden in pandig onderwijs op hun niveau aangeboden zouden moeten krijgen tijdens hun opname. Dan lopen ze geen achterstanden op. ➤
	Loverboyproblematiek, afhankelijkheidsrelaties, prostitutie i.c.m. licht verstandelijke beperking en/of autisme	<p>Wat helpt niet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Meisjes die seksueel norm overschrijdend gedrag vertonen - maar zonder afhankelijkheidsrelatie - plaatsen tussen meisjes die in een afhankelijkheidsrelatie/loverboycircuit zitten. Dit roept heel veel weerstand op bij de meisjes die niet in een afhankelijkheidsrelatie zitten. <p>Wat helpt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tijdelijk extra veiligheid kunnen bieden tav wonen en onderwijs(in pandig) in de fase dat dit nodig is, wanneer een kind nog niet uit het prostitutienetwerk wil of kan. Dan moet het kind niet weg kunnen lopen van zijn woon-/behandelplek of uit het onderwijs. Duur: 5 maanden. Daarna meer openheid bieden, en bij terugval weer kortdurend meer geslotenheid bieden. Beide liefst vanuit hetzelfde pand, met dezelfde begeleiders die het kind goed kennen. ➤ Het behandelprogramma moet aangepast worden op hun leervermogen. LVB: Het kan helpend zijn voor sommige kinderen om hen met kinderen van gelijke intelligentie op een groep te plaatsen, zodat het gevoel van falen minder getriggerd wordt. ASS: Niet voortdurend vragen naar gevoel e.d. Zij voelen minder goed aan dat de intenties van de ander niet goed zijn. Juist helder zijn over: wat de maatschappij vindt, helpen signalen te zien, etc. ➤ LVB: Accepteren dat deze kinderen kwetsbaarder zijn vanwege hun geringere intelligentie. Terugval moet gezien worden als onderdeel van hun traject. Behandelaren, ouders, GI, omgeving moet hier niet van schrikken, of dit veroordelen. ➤ ASS: Accepteren dat deze kinderen kwetsbaar zijn vanwege het feit dat zij signalen van anderen minder goed begrijpen. Terugval zien als onderdeel van hun traject. ➤ Een deel van deze kinderen moet langdurig (meerdere jaren) in een beschermde omgeving kunnen wonen, waar veel steun en toezicht is. <p>Onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ LVB: Vanwege hun geringe intelligentie moet onderwijs op hun niveau aangeboden worden. Dit vraagt ook om praktijklokalen passend bij hun interesses, e.d. ➤ ASS: zijn regelmatig gemiddeld intelligent. Het onderwijs hierop aanpassen, ook als dit in pandig geboden moet worden, zodat ze wel op hun niveau les kunnen krijgen.
Forse fysieke in pandige agressie	Zeer prikkelgevoelige kinderen (autisme, chronisch trauma, licht verstandelijke beperking)	<p>Wat helpt niet?</p> <p>Wat helpt?</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ASS + LVB + Chronisch trauma: Beperking van de prikkels waardoor draagkracht afgestemd wordt op het individuele kind. Dit kan zijn: met minder kinderen op een groep, meer buiten zijn, onderdelen van de dag zich kunnen terugtrekken (dus voldoende in pandige ruimte waarin dit kan), aantal taken/activiteiten op een dag verminderen, minder dingen samen met groepsgenoten hoeven doen, minder 'druk' voelen om te presteren/te 'moeten', faalervaringen voorkomen, laten ervaren dat ze belangrijk zijn en iets kunnen, etc. ➤ Indien ondanks beperking van de prikkels forse in pandige agressie blijft bestaan dan veiligheid bieden aan andere kinderen en personeel door het kind tijdelijk te plaatsen in een extra aangepaste omgeving waar deze agressie wel gehanteerd kan worden. De oorspronkelijke omgeving krijgt dat de tijd om zich in te richten (zich in te richten) op de terugkomst van het kind. ➤ Zo snel mogelijk traumabehandeling bieden bij chronisch complex trauma. Bij voorkeur een intensieve traumabehandeling zodat er sneller verbetering ervaren wordt. ➤ Traumabehandeling bieden aan ouders. Vaak is er sprake van intergenerationele overdracht van trauma. Anderzijds zijn ouders ook vaak getraumatiseerd geraakt door de agressie van hun kind. ➤ In de tijdelijk extra aangepaste omgeving ook een goede omschrijving maken van hoe de oorspronkelijke omgeving zich kan aanpassen op de terugkomst van het kind. <p>Onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Onderwijs geheel op maat aanbieden: op het niveau van het kind, passend bij de interesse van het kind, in een context die past bij de prikkelgevoeligheid van het kind, aantal uur onderwijs dat past bij de belastbaarheid van het kind op dat moment. ➤ Zorgen voor veel onderwijs gerelateerde activiteiten in de buitenlucht, buitenruimte, fysiek aan de slag, met dieren, etc.
	Verharde en vermijdende	Wat helpt niet:

	kenmerken, vaak justitieel 'randje'	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Te snel stoppen in ambulante vormen (zoals bijv. MST, MDFT, RGT, FACT) als er agressie speelt. Hoe meer deze kinderen uit de maatschappij geduwd worden, hoe meer verhard zij worden. ➤ Uit hun 'leefwereld' halen, zolang er een klein beetje motivatie om te veranderen is. Liever weten dat zij delicten plegen, en met hen spreken over de oorzaken en de korte en lange termijn gevolgen van hun gedrag, dan de verwachting hebben dat een uit huis plaatsing alle delicten kan voorkomen. ➤ De taak om de maatschappij te beschermen neerleggen bij de hulpverlening. De maatschappij beschermen is een taak van de politie. Deze taak moet niet bij de hulpverlening neergelegd worden. Dan wordt een opname namelijk een straf en een 'verkapte gevangenis'. ➤ Opname doorzetten terwijl het kind eigenlijk geen interne motivatie ontwikkelt. Dan lijkt de opname zinvol omdat het kind tijdens de opname 'meedoet, maar wel veel incidenten veroorzaakt'. Maar ondertussen gebruikt het kind de opname als een 'dak boven zijn hoofd' van waaruit delicten gepleegd kunnen worden waar niet direct een langdurige gevangenisstraf op staat. En zodra de opname beëindigd wordt, bijvoorbeeld als kind 18 jaar is, is hij niet werkelijk veranderd en pakt hij zijn oude leven weer op. ➤ Een extra beveiligde voorziening creëren. Deze bestaat immers al in de vorm van de jeugdgevangenis of kleinschalige JJI. <p>Wat helpt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zo lang mogelijk thuisbehandeling bieden middels goede systeeminterventies (MDFT, MST, RGT, etc.). Door medewerkers die kennis hebben van deze 'forensische' doelgroep. ➤ Een persoon bieden waarin het kind vertrouwen krijgt. Deze persoon is outreachend, schrikt niet van agressie of vermijdingsgedrag. ➤ Oog hebben voor de gehele gezinscontext, en hier op aansluiten en in ondersteunen. Vaak speelt er armoede, huisvesting, werk, gezondheid, eigen problematiek van de ouders/andere gezinsleden. ➤ Zinnige dag invulling bieden. Iets waar zij interesse in hebben, of waarmee ze hun geld kunnen verdienen. Als dit onderwijs is, dan onderwijs. Als ze hier geen interesse voor hebben, dan vooral bieden waar ze wel interesse voor hebben (intern traineeship in een bedrijf, etc.) ➤ Indien opname in de JZ+ nodig is, dan in een aparte kleinschalige JZ+-unit, met alleen verharde kinderen. Want deze kinderen zijn erg ontregeld voor kinderen die niet verhard zijn. ➤ In deze kleinschalige JZ+-unit werken medewerkers die getraind zijn in intensieve systeembehandelingen zoals MDFT, MST, RGT. Personeel is getraind door mensen met forensische expertise en krijgen jaarlijks boostertrainingen. ➤ Het doel van de kleinschalige JZ+-unit is: 'terug naar huis' werken. Daar moet de focus op liggen, en daar moet ook de behandeling op gericht zijn. Kinderen die echt niet terug naar huis kunnen mogen blijven wonen in de kleinschalige JZ+-unit, ook als de machtiging gesloten verval. ➤ In de kleinschalige JZ+-unit een scheiding maken: zeer verharde kinderen die echt niks willen op geen enkel vlak tegenover kinderen waarbij nog een sprankje contact en motivatie mogelijk is. Dus: mate van 'verharding definiëren en dus 'mate van bereikbaarheid voor hulpverlening/steun en verandering'. ➤ Sprankje contact: dan warm op de relatie maar hard op de inhoud. Relatiegerichte benadering, maar wel kaders stellen, en bij overtreding hier consequenties op laten volgen (lik op stuk, ook in de vorm van aangiftes). Bij deze doelgroep heeft zwaar en streng inzetten op voorkomen van verder delict gedrag nog zin. ➤ Bij deze doelgroep vooraf aangeven dat overal aangifte van gedaan wordt, en dit ook doen. Dat biedt voorspelbaarheid, ervaren zij als 'straight'. Na een aangifte wel nieuwsgierig zijn naar het verhaal erachter. ➤ Bij zeer verharde kinderen waarmee geen contact ontstaat: altijd de reden achterhalen waarom zij verhard zijn, waarom ze 'niets lijken te geven om hulp van anderen'. Dit biedt soms toch een ingang. ➤ Aangiftes doen. Bij meerdere aangiftes aansturen op een reclasseringsmaatregel, zodat uiteindelijk de opname doorgezet kan worden in een jeugdgevangenis, of kleinschalige JJI. ➤ Als er in de kleinschalige JZ+ geen motivatie ontstaat dan stoppen met de opname door machtiging gesloten te schorsen, terug naar huis laten gaan, met systeembehandeling (MST, MDFT, RGT). Dan heeft JZ+ feitelijk geen zin vanwege ontbreken interne motivatie. Anders wordt het een dure plaatsing tot aan 18^e levensjaar, die ze 'uitzitten'.
Onvoldoende gezamenlijk kunnen verdragen van risico's	Chronische suicidaliteit en automutilatie	<p>Wat helpt niet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Het kind alles afnemen waarmee het zichzelf kan beschadigen of een suicidepoging kan doen. Of opsluiten zodat het zichzelf niet kan beschadigen of een suicidepoging kan doen. Zelfbeschadiging en chronische suicidaliteit komen voort uit spanning en stress. Zelfbeschadiging is een inadequate manier om de spanning en stress te verminderen. Door het wegnemen van spullen waarmee een kind zich kan beschadigen loopt de spanning en stress verder op. Waardoor de kans op zelfbeschadiging en suicidepogingen toeneemt. Daarnaast bij 'alles wegnemen' onbedoeld de boodschap aan een kind meegegeven dat zij het niet zelf kan oplossen, zij een ander nodig heeft om de regie over te nemen, wat een negatieve uitwerking heeft op het zelfbeeld. <p>Wat helpt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Behandeling bieden door de J-GGZ. Ook in geval van agressie, LVB, ASS of forse vermijding mag de J-GGZ niet uitwijken naar de JZ+. Dus altijd J-GGZ behandeling toevoegen daar waar het kind woont. Ook bij agressie, LVB of extreme vermijding.

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Soms heeft thuis even 'lucht' nodig. Dan het kind enkele dagen of weken opnemen op een open behandelgroep in de J-GGZ. Daarna weer terug naar huis met J-GGZondersteuning. ➤ Soms is een langerdurende opname nodig. Ook deze vindt plaats in de J-GGZ. ➤ Chronische suïcidaliteit en automutilatie zijn geen redenen meer om iemand in de kleinschalige JZ+ te plaatsen. Deze kinderen worden binnen de J-GGZ geholpen. ➤ Gezamenlijk risico's afwegen en dragen (aanbieder, ouders, GI, J-GGZ). Dit betekent een beleid waarbij het kind geen materiaal ontnomen wordt waarmee het zichzelf kan beschadigen, maar het kind zelf regie heeft over of het dit materiaal afgeeft of niet. Hierbij accepteren dat het bieden van volledige veiligheid gepaard gaat met het ontnemen van regie bij het kind, en op de lange termijn gepaard gaat met verslechtering van het beeld. Accepteren dat je een kind ook kunt 'verliezen' doordat je afgewogen risico's met elkaar neemt. Deze afgewogen risico's samen verdragen t.b.v. vergrote kans op positieve uitkomst. ➤ Intensieve traumabehandeling direct beschikbaar hebben. ➤ Kinderen die op het punt staan uit huis geplaatst te worden of gesloten opgenomen te worden moeten voorrang krijgen op wachtlijsten binnen de J-GGZ. ➤ Getraumatiseerde ouders? Dan deze ook behandelen, zodat trauma's niet verder doorgegeven worden aan het kind. Hiervoor voorrang geven op wachtlijsten. <p>Onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bieden van perspectief door onderwijs aan te bieden op het niveau van het kind, en in een context die gericht is op inclusie, normalisatie en ontwikkeling.
Veroordeling door groepsgenoten vanwege ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag		<p>Wat helpt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zachte omgeving met lotgenoten (aparte unit) zodat kinderen hun ervaringen durven delen. <p>Onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Op niveau van het kind.
Forse agressie of forse angst, maar door taalbarrière geen behandeling kunnen bieden	Vluchtelingen met forse agressie of forse angst, die Nederlandse taal niet spreken, zonder verblijfsstatus	<p>Wat helpt niet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Voortdurend verplaatsen van deze kinderen ➤ De perspectiefloosheid leidt tot somberheid, angst, depressie (Mag ik in Nederland blijven, ook na mij 18^e? Ben ik in staat een diploma te halen, en heb ik daar wat aan als ik toch teruggestuurd word? Waar kan ik voorlopig wonen? Etc.). <p>Wat werkt wel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Een omgeving bieden waarin het kind de taal begrijpt en er rekening gehouden wordt met zijn culturele achtergrond. Wanneer dit geboden wordt, ontstaat er meer duidelijkheid voor het kind, waardoor stress en spanning verminderen. ➤ J-GGZbehandeling bieden alsmede ondersteuning. Cultuursensitief en in eigen taal. ➤ Perspectief over al dan niet in Nederland mogen wonen moet snel duidelijk worden. ➤ Traumabehandeling direct beschikbaar <p>Onderwijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Laten werken, zodat zij geld kunnen verdienen om in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien, of hun familie in land van herkomst geld kunnen sturen. ➤ Indien zij onderwijs wensen dit niet alleen in het Nederlands aanbieden, maar zeker ook Engelstalig onderwijs bieden als zij geen verblijfsstatus krijgen.

Bijlage 4: Uitwerking van een Thuis voor Noordje voor SWV's en scholen

Wat is de kwestie?

Het gaat om de landelijke afbouw van de bovenregionale open en gesloten residentiële instellingen voor kinderen en jongeren die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen. Tot nu toe wordt de combinatie van zorg en onderwijs grotendeels buiten de scholen en de swv's om geregeld. In Noord Holland Noord, Amsterdam en Zuid-Kennemerland loopt deze afbouw al.

Er vindt een ombouw plaats van grootschalige residentiële voorzieningen plaats naar kleinschalige, vooral lokaal gesitueerde, woonvoorzieningen, waarbij de huisvesting en de zorg door de gemeenten geregeld wordt en het onderwijs door de scholen en de samenwerkingsverbanden. Er zal ook een klein aantal bovenregionale voorzieningen blijven, voor specifieke doelgroepen.

Waarom gebeurt dit?

We vinden het niet meer acceptabel dat jongeren vanwege ernstige psychische problemen in een gesloten setting verblijven. Ook vinden we het belangrijk dat het aantal suïcidepogingen onder jongeren in de gesloten jeugdzorg teruggebracht wordt. Door een ander leefklimaat en een daarop aangepaste bejegening te bieden wordt dat tegengegaan. Kleinschalige open voorzieningen (4 tot 6 jongeren) vormen voor de meeste jongeren een goed alternatief.

Hoe ver staat het?

In Noord-Holland is al afbouw gaande. Hier en daar zijn initiatieven voor ombouw gestart. Maar grotendeels is de verkenning en fase van planvorming nu net afgerond en gaat de fase van uitvoering van start. Een projectteam heeft de verkenning en planvorming gedaan, met input en instemming van een aantal bestuurders van de gemeenten, de grote zorginstellingen en de samenwerkingsverbanden. Tot nu toe zijn de schoolbesturen en de scholen nog niet verbonden evenals sommige gemeenten.

Welke vraagstukken staan nog open?

- Om welke kinderen en jongeren gaat het precies? Waar verblijven ze nu? Hoeveel zijn het er? Wat zijn hun ondersteuningsvragen?
Deze informatie is nu niet volledig voor de swv's en de scholen beschikbaar, maar zou wel bekend moeten zijn bij de gemeenten en de instellingen. Om te kunnen inschatten wat er door de scholen en swv's georganiseerd moet worden, is deze informatie van belang.
- Hoe krijgen we de gemeenten die nog niet verbonden zijn geactiveerd? En hoe komen er goede plannen tussen samenwerkingsverbanden, scholen, gemeenten en zorginstellingen tot stand.
- Hoe maken we de schoolbesturen en de scholen bewust van deze opdracht en betrekken we ze bij de uitvoering? Aan wie is het om dat te doen?
- In hoeverre is de 'oude' plaatsbekostiging voor het onderwijs binnen de residentiële instellingen nog steeds beschikbaar voor de scholen en de swv's om de nieuwe opdracht uit te kunnen voeren?

Wat is er te doen?

Naast anticiperen op deze vraagstukken, is voor de korte termijn het volgende van belang:

- Afspraken maken over de verdeling van rollen en verantwoordelijkheden.
- Concreet uitwerken hoe het onderwijs voor deze kinderen en jongeren geboden kan worden.
- Een duidelijk en gezamenlijk werkproces vaststellen. Bij voorkeur op provinciaal niveau.
- Gezamenlijk een systematiek voor de bekostiging vaststellen. Bij voorkeur op provinciaal niveau.

Wat doen we nu?

- Er lopen gesprekken met de ministeries van VWS en OCW over het vraagstuk van de plaatsbekostiging. Nog onbekend wanneer hier uitsluitel over komt.

- Op 19 nov 2021 is er een vervolg werksessie van de swv's met een aantal andere netwerkpartners om concreter in kaart te brengen welke onderwijsvarianten voor deze doelgroep denkbaar zijn.

Varianten voor onderwijs aan leerlingen in een kleinschalige woonvoorziening

Doel:

Continuïteit van het onderwijs waarborgen voor kinderen en jongeren die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen.

Uitgangspunten:

- **Algemeen:**
Het onderwijs voor deze kinderen en jongeren zo dicht mogelijk bij huis en de woonvoorziening organiseren, waar het kan ook binnen het regulier onderwijs.
- **Algemeen:**
Voor de ondersteuning is een integraal plan opgesteld met ouders, jongere, jeugdzorgpartners en het onderwijs (en zo mogelijk anderen). Gezamenlijke doelen geformuleerd en zijn er periodieke voortgangsbesprekingen.
- **Vanuit de swv's:**
Residentiële leerlingen als doelgroep in het dekkend aanbod van de swv's opnemen.
- **Vanuit de swv's:**
Voor residentiële leerlingen zoeken we altijd naar een maatwerkoplossing, omdat in veel gevallen vormen van extra of gespecialiseerde ondersteuning nodig zijn.

Denkbare varianten:

Hieronder een overzicht van alle denkbare varianten, met daarbij een beknopte uitwerking. We beschouwen het als een palet van mogelijkheden, waaruit een keuze gemaakt kan worden, afhankelijk van de lokale of regionale situatie en de ondersteuningsbehoefte van de kinderen en jongeren. Dit bepaalt immers hoe wenselijk, realistisch en uitvoerbaar de varianten zijn.

	Individueel	Groepsmatig
Regulier VO of MBO Zonder extra ondersteuning	Residentiële leerling in de reguliere klas plaatsen, onder de basisondersteuning. Mentor houdt een directe lijn met de woonvoorzienings-behandelaar van de leerling. Wellicht extra bekostiging toekennen vanwege mentorverzwaring.	Op één school een aparte klas (+/- 10 lln) voor residentiële leerlingen inrichten, met een gespecialiseerde docent. Vraagt om veel differentiatie. Docent heeft intensieve afstemming met de woonvoorziening. Vraagt extra bekostiging voor personeel en materieel.
Regulier VO of MBO Met extra ondersteuning	Residentiële leerling in de reguliere klas plaatsen. Extra ondersteuning organiseren, op basis van ondersteuningsbehoefte. Mentor en ondersteuner werken nauw samen en	

	<p>hebben een directe lijn met de woonvoorziening - behandelaar van de leerling.</p> <p>Extra bekostiging nodig voor inzet ondersteuner en taakverzwaring mentor.</p>	
Gespecialiseerd onderwijs Zonder extra ondersteuning		
Gespecialiseerd onderwijs Met extra ondersteuning		
Optioneel:		
Bovenschoolse voorziening Zonder extra ondersteuning	<p>Residentiële leerling in de voorziening plaatsen. Mentor houdt een directe lijn met de woonvoorziening-behandelaar en de school van herkomst van de leerling.</p> <p>Mogelijkheden voor schoolgewenning, partiële deelname lessen en geleidelijke overstap.</p>	
Bovenschoolse voorziening met extra ondersteuning	<p>Residentiële leerling in de voorziening plaatsen. Extra ondersteuning organiseren, op basis van ondersteuningsbehoefte.</p> <p>Mentor en ondersteuner werken nauw samen en hebben een directe lijn met de woonvoorziening - behandelaar en school van herkomst van de leerling.</p> <p>Mogelijkheden voor schoolgewenning, partiële deelname lessen en geleidelijke overstap.</p> <p>Extra bekostiging nodig voor inzet ondersteuner en taakverzwaring mentor.</p>	

<p>Dagbesteding/zorgboerderij zonder ondersteuning</p>	<p>Residentiële leerling in de voorziening plaatsen.</p> <p>Mentor DB/ZB houdt een directe lijn met de woonvoorziening-behandelaar en de school van herkomst van de leerling.</p> <p>Extra bekostiging nodig voor aanhaken school van herkomst bij MDO's, schoolgewenning, partiële deelname lessen en geleidelijke overstap.</p>	<p>Op basis van nieuwe AMvB¹¹ onderzoek naar mogelijkheid voor groepsvoorziening met koppeling onderwijs(-bekostiging)</p>
<p>Dagbesteding/zorgboerderij Met extra ondersteuning</p>	<p>Residentiële leerling in de voorziening plaatsen.</p> <p>Mentor en ondersteuner werken nauw samen en hebben een directe lijn met de woonvoorziening - behandelaar en school van herkomst van de leerling.</p> <p>Extra bekostiging nodig voor inzet ondersteuner en taakverzwaring mentor.</p> <p>Extra bekostiging nodig voor aanhaken school van herkomst bij MDO's, schoolgewenning, partiële deelname lessen en geleidelijke overstap.</p>	<p>Op basis van nieuwe AMvB onderzoek naar mogelijkheid voor groepsvoorziening met koppeling onderwijs(-bekostiging)</p> <p>Extra onderwijs-ondersteuning organiseren, op basis van ondersteuningsbehoefte.</p>

Bekostiging:

Parallel aan het inhoudelijk uitwerken van de varianten, zoeken we naar een verantwoorde en proportionele vorm van bekostiging. Een idee hiervoor is te gaan werken met een leerling-volgend budget. Of dit werkbaar is, zoeken we verder uit.

Een voor de hand liggend uitgangspunt is wel dat de swv's er in elk geval voor garant staan dat al deze leerlingen een passend onderwijsarrangement krijgen. Hoeveel financiële speelruimte de swv's hiervoor krijgen, zal mede afhangen van het vraagstuk van de plaatsbekostiging.

¹¹ Tot 1-12 2021 vindt een internetraadpleging plaats naar een AMvB onderwijs. Het ligt in de bedoeling dat de AMvB op 1-1 2023 van kracht wordt. Hierdoor ontstaan meer mogelijkheden voor het inzetten van onderwijs-zorgarrangementen en het creëren van maatwerk. Voorwaarde is dat er een projecttoekenning heeft plaatsgevonden.

Bijlage 5: Toelichting: Uitstroom 16-27 naar andere verblijfs- (en behandel) voorzieningen

Inleiding

Het vraagstuk jongvolwassenen in de overgang naar meerderjarigheid is steeds meer een onderwerp geworden waar aandacht voor is. Jongvolwassenen van 18 jaar met Jeugdhulp hebben vaak onvoldoende perspectief voor de overgang naar meerderjarigheid, wanneer ze 18 jaar zijn geworden en niet meer onder de Jeugdwet vallen. Jongeren die 18 jaar worden, zijn formeel 'volwassen'. Dit betekent dat de bekostiging van hun zorg alleen nog uit de Jeugdwet (dus door gemeenten) komt als het 'verlengde jeugdhulp' is, zoals bij jongeren in pleegzorg en gezinshuizen die hulp vergoed kunnen krijgen tot respectievelijk hun 21e en hun 23ste jaar. Voor alle andere jongeren die 18 worden, vindt de bekostiging voortaan plaats via de Wmo als het om jeugdhulp gaat, via de Zvw of de Wmo (dus door zorgverzekeraars of gemeenten) als het om jeugd-ggz gaat en via de Wlz (door de zorgkantoren) als het gaat om langdurige zorg.

Jongeren niet goed begeleiden doet de jarenlange investering vanuit de jeugdhulp teniet en is een risico voor maatschappelijke kosten. Noodzaak om iets te doen wordt op veel plekken gevoeld om jongeren perspectief te geven. Om dit goed te kunnen begeleiden is een mindshift nodig: werken vanuit de wens van de jongere en niet vanuit de logica van het systeem. Dat vergt veel inzet en samenwerking van de jeugdhulpaanbieders, cliënt ondersteuners, onderwijs, participatie, dagbesteding, wooncorporaties etc. Het vraagt veel van professionals in denken en handelen in het toekomstgericht te werken. Werken vanuit duurzame indicatie vanuit het perspectief van de jongere.

Waar richten we ons op binnen een Thuis voor Noordje?

Afbakening van de doelgroep helpt om te bepalen in welke mate oplossingsrichtingen passend zijn. Om meer zicht te krijgen op de doelgroep is een onderverdeling gemaakt in vier profielen. De eerste twee profielen hebben betrekking op jongeren die zelfstandig kunnen wonen op een verblijfsplek met lichte mate van ondersteuning. Bij deze twee groepen is de BIG5¹² op orde of wankel.

In het kader van Thuis voor Noordje richten we ons op de meest complexe jongeren, met co morbiditeit en levenslang en levensbrede behoefte aan langdurig wonen met toezicht en begeleiding. Een scherpe afbakening tussen de laatste twee uitstroomprofielen is er niet, er zit een grijs gebied tussen wat maakt dat ook de groep met minder complexe problematiek ook onderdeel kan uitmaken van de van doelgroep.

Zelfstandig wonen met tijdelijk toezicht en begeleiding dichtbij.	Ambulante ondersteuning met een verblijfsplek binnen MO of BW bij een WMO-aanbieder, mogelijk gecombineerd met verlengde jeugdhulp.	Langdurige hulp, problemen op meerdere domeinen (o.a. GGZ, LVB, gedrag), geen/weinig steunend netwerk, BIG5 nog niet stabiel.
Zelfstandig wonen met langdurig toezicht en begeleiding (inclusief 24-uur zorg)	Wlz, MO/BW financiering Mogelijk gecombineerd met verlengde jeugdhulp	Langdurige hulp, problemen op meerdere domeinen (o.a. GGZ, LVB, gedrag), geen/weinig steunend netwerk, BIG5 nog niet stabiel.

Daarbij zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd voor doorstroom jongvolwassenen uit jeugdhulp met verblijf

- De levensloop van de doelgroep is van invloed op de ondersteuningsbehoefte
- De behoefte aan ondersteuning kan wisselen, de beperking gaat niet over en de vraag is integraal
- Behoefte aan begeleiding van de jeugdige zelf en het gezinssysteem kan wisselen over de tijd
- Sociaal domein ondersteunt de doelgroep dichtbij en inclusief
- Ondersteuning is voorwaardenscheppend voor alle levensdomeinen voor de jongvolwassenen en de ouders/naasten op het gebied van onderwijs – werk en wonen

¹² BIG5: jongeren worden pas losgelaten wanneer er een stevige stabiele basis is en getoetst is op support, wonen, werk en school, inkomen en schulden, zorg en ondersteuning.

Framing, waar richten wij ons op voor de doelgroep?

- Stabiel en zelfstandig wonen met begeleiding in de buurt
- Ambulante begeleiding (op- en afschalen)
- Kleinschalige wooneenheden met hoge mate van zorg intensiteit en nabijheid, toezicht en begeleiding
- Behandelaanbod flexibel en snel inzetbaar (losgekoppeld van wonen)
Onderwijs is beschikbaar of andere vorm van dagbesteding
- Sociaal domein is aangehaakt

Bovenregionale afspraken

Wat is nodig om jongeren uit jeugdhulp op de leeftijd van 18 jaar bovenregionaal gebruik te laten maken van aanbod om door te stromen uit jeugdhulp met perspectief op wonen met op maat georganiseerde begeleiding?

Voor dit onderdeel zijn een drietal workshops georganiseerd met 15 – 20 vertegenwoordigers in wisselende samenstelling vanuit de jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen en gemeentelijke vertegenwoordigers. De eerste reactie was een tekort aan woonvoorzieningen voor deze doelgroep. Direct daaropvolgend kwam het inzicht dat niet zozeer de beperkte woonvoorzieningen het knelpunt is, maar dat er in het proces obstakels en dilemma's zitten die een tijdige en soepele overgang en plaatsing naar een andere woonvoorziening belemmeren.

Om tot een verbeterproces te komen zijn de volgende issues besproken met in de linker kolom de uitkomsten om tot een oplossing te komen. We zijn ons ervan bewust dat de uitkomsten opnieuw vragen en uitwerking nodig hebben om tot een concrete gezamenlijke oplossing te komen waar bovenregionaal mee gewerkt kan worden.

Bij de oplossingsvoorstellen wordt aangesloten bij de eigen plan en proces in de regio's van Noord-Holland. Iedere regio heeft zijn eigen couleur locale maar er zijn een aantal werkzame elementen die identiek zijn en helpend zijn wanneer we de met elkaar omarmen om op bovenregionaal niveau het voor de doelgroep jongvolwassen, als beschreven in de intro, omarmen en invoeren. Het is helpen wanneer we de uitkomsten van de gesignaleerde problemen herkennen en uniform boven regionaal invoeren voor de doelgroep al boven omschreven.

Thema	Probleem	Uitkomst
Woonplaatsbeginsel	Geconstateerd is dat jongeren niet tijdig toegeleid worden naar ander vorm van wonen met begeleiding met als gevolg dat er wel aanbod is waar geen gebruik van wordt gemaakt Woonplaatsbeginsel biedt nieuwe mogelijkheden om afspraken te maken over 18-/+. Het financieringsvraagstuk en de regiobinding zijn thans bepalende factoren welke gemeente verantwoordelijk is bij de overgang naar 18+. Het doorbreken van de regiobinding biedt kansen om woonvoorzieningen optimaal te benutten.	We spreken af dat gemeenten (budgettair) eigenaar blijven van hun inwoner ook na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar.
Eigenaarschap	Eigenaarschap is niet belegd. Er is behoefte is aan eenduidige betekenis en structuur over het begrip eigenaarschap. Gesignaleerd is dat er veel onbegrip en onduidelijkheid is en waar dit belegd wordt. Het gevolg is dat er in het systeem van de jeugdzorg niet scherp is en de jongere van hot naar her wordt gesleept met een en duidelijk perspectief en verlies van motivatie.	Eenduidig beleggen van eigenaarschap door deze taak te beleggen bij de lokale teams. Hier gaan el voorwaarden aan vooraf: het lokale team wordt tijdig betrokken om expertise in te brengen. GI haalt het lokale team erbij vanaf de leeftijd van 16 jaar. Een multidisciplinaire afweging is nodig om te bepalen welke richting de cliënt in perspectief wordt gebracht en wie welke rol hierin neemt.

		Positie huisarts blijft intact. Lokaal team werkt nauw samen met huisarts.
Jeugdhulpaanbieder	Binnen de jeugdhulporganisaties worden interne afwegingen gemaakt waarbij acute situaties als crisis vaak bepalend zijn voor de inzet. Het systemisch bespreken van de cliënt met vervolgstappen schier er vaak bij in. Gevolg is dat er niet tijdig gewerkt wordt aan het perspectief van de jongere en externe partners in het sociaal domein waardoor er niet tijdig ingezet is om na 18 jaar voor een toekomstgerichte aanpak.	Opstellen inhoudelijk plan, toekomstgericht ligt bij de Jeugdhulpaanbieder. Uitvoering ligt bij het lokale team. Jeugdhulpaanbieder moet voldoende gefaciliteerd worden om toekomstplan met jongere te bespreken. Expertise is nodig van het sociaal domein om te overzien in wat nodig is en opgenomen moet worden in het toekomstplan.
Clientperspectief	Er is behoefte aan iemand die met de jongere meeloopt, expertise heeft, regie heeft en in staat is samen met de aanbieder en aanpalende domein in het sociaal domein op te trekken oer de grenzen heen van de leeftijd van 18 jaar.	Geen vrijblijvendheid, maar formeel de inzet van een onafhankelijke cliëntondersteuner, jongerenregisseur, inzet van een resourcegroep of JIM om jongvolwassenen verder te helpen in de hersteldoelen.
Verlengde jeugdhulp	Verlengde jeugdhulp (VJH) wordt verschillend toegepast. Er zijn gemeenten/regio's waar strikte controle is op de naleving van het VJH-beginsel met een check op een toekomstplan bij jongeren op 16-jarige leeftijd en inzet (zorg) continuïteit. En in andere situaties wordt VJH aangevraagd wanneer er (nog) geen alternatieven georganiseerd zijn en/ of er geen perspectief is. En soms een combinatie van beide situaties of anders.	Wanneer is VJH een uitkomst en hoe kunnen we het bovenregionaal zo met elkaar inregelen dat VJH exclusief blijft voor de jongeren die het werkelijk nodig hebben?
Overgang naar volwassenheid	Perspectief van de jongere wordt veelal te laat in gang gezet Te grote overgang naar volwassen GGZ en Wmo waarbij een beroep wordt gedaan op autonomie en zelfstandigheid	<ul style="list-style-type: none"> - a.d.h.v. uitdraai data een check doen bij de leeftijd van 16 jaar op de aanwezigheid van een toekomstplan c.q. toekomstgerichte werkwijze en het in werking zetten van de vervolgstappen. - Brugfunctie creëren in financiering en samenwerking. Door middelen lost te maken aan de kant van jeugd (Jeugdwet) als aan de kant van de volwassenen (Wmo, Wlz) om een soepele overgang ook financieel haalbaar te maken. -
Data gedreven agenderen	String vraag inzicht in structurele cijfers naar de vraag om beschikbare woonvoorzieningen. Er is onvoldoende monitoring en ongelijke verdeeldheid in gemeenten regio's om aan de vraag te voldoen. Er is geen data voorhanden en zicht op benodigd vervolgaanbod voor woonvoorzieningen.	Monitoren van behoefte en vragen door tijdig en gericht aan het perspectief te werken, geeft inzicht in de vraag voor inkoopbehoefte zorgkantoor, maatschappelijke opvang en woonvoorzieningen.

Huisvesting, onvoorwaardelijk wonen: een thuis voor iedereen

Naast de vraag om verbeteringen in het proces aan te brengen om tijdig en constructief toe te werken aan het perspectief van de jongere blijft de vraag bestaan naar voldoende woonvoorzieningen voor de doelgroep.¹³

¹³ Handleiding eigen Stek, eigen Toekomst, Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd, 2021

De woonvraag van de aandachtsgroep is een complexe opgave. De vraag is nooit alleen een woning, maar vaak zijn extra's nodig zoals begeleiding, een specifieke woonvorm of een prikkelarme omgeving. Dit maakt de huisvestingsopgave voor aandachtsgroepen een integrale opgave: Het gaat niet alleen over de juiste woning maar ook over een lage huurprijs, ondersteuning in de buurt, (mantel)zorg in de nabijheid, bestaanszekerheid en meedoen in de maatschappij.

Bijlage 6: Regionale Expertteams en het Bovenregionaal Expertise Netwerk

In het bovenregionale plan een “Thuis voor Noordje” wordt regelmatig gesproken over de Regionale ExpertTeams (RETs) en het Bovenregionale Expertise Netwerk Noord Holland (BEN NH). Hieronder wordt toegelicht wat de opdracht is voor de regionale ontwikkeling van de RET's en wat de opgave is van het BEN NH.

Regionaal Expert Team (RET)

De commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs van de VNG heeft op 26 november 2020 over de borging van de functies van de regionale expertteams gesproken. De commissie heeft 4 functies van expertteams vastgesteld.¹⁴ De commissie vindt het belangrijk dat in elke jeugdregio de volgende 4 functies van een regionaal expertteam op orde zijn:

1. Consultatie en advies
Een regionaal expertteam kan door zowel een professional als een ouder of kind om advies gevraagd worden rondom een complexe zorgvraag.
2. Procesregie
Complexe zorgvragen die zijn vastgelopen, worden losgetrokken door het regionaal expertteam. Zij hebben hiervoor de functie procesregie ingericht aan de hand van 4 stappen: aanmelding/triage, overleg over de zorgvraag (gezamenlijke analyse en planvorming), monitoren en afschalen/afsluiten van de gemaakte plannen.
3. Signalering en adviseren
Het expertteam maakt periodiek een analyse van de aangedragen en opgepakte complexe zorgvragen.
4. Leren van complexe zorgvragen
De opgepakte complexe zorgvragen worden met enige regelmaat geëvalueerd.

Bovenregionaal Expertise Netwerk Noord-Holland¹⁵

De Gemeente Amsterdam coördineert het Bovenregionaal Expertisenetwerk jeugdhulp Noord-Holland. Hierin werken 9 jeugdhulpregio's samen: Amsterdam-Amstelland, Gooi- en Vechtstreek, Haarlemmermeer, Kop van Noord-Holland, Midden Kennemerland, Noord-Kennemerland, West-Friesland, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland

Belangrijkste opgave binnen het Expertisenetwerk is het verbinden van professionele en wetenschappelijke kennis en ervaring met vragen rondom meervoudige en complexe casuïstiek, zoals die binnenkomen bij de regionale expertteams, via verwijzers, aanbieders en jongeren en ouders zelf. Vanuit het netwerk kan expertise toegevoegd worden aan het casusoverleg, of aan het team van begeleiders en behandelaren. Het Expertisenetwerk coördineert de maandelijkse afstemming tussen de regionale expertteams in Noord-Holland en biedt een procesversneller aan die de regionale expertteams kan ondersteunen bij het voeren van procesregie om complexe casuïstiek. Uitgangspunt is dat niet het kind of de jongere van 'plek' verandert. Maar dat de beschikbare expertise er naar toe gaat.

Het gaat hier bij uitstek om complexiteit waarbij ook sprake is van co-morbiditeit, meerdere aandoeningen, diagnostische beelden bij een jeugdige die vaak niet gezien of niet in samenhang met elkaar gezien worden, waardoor uitingsvormen van gedrag verergeren en ook eenzaamheid toeneemt. Het gaat bij deze jeugdigen om meervoudige problematiek waar verschillende expertises voor nodig zijn waaronder forensisch en op gebied van verslaving, zoals eetstoornissen en trauma, zoals autisme en gedragsproblemen, zoals suïcideneigingen met depressie en angst, maar ook kennis over een mogelijk

¹⁴ <https://vng.nl/nieuws/commissie-zjo-spreekt-zich-uit-over-functies-expertteams>

¹⁵ <https://vng.nl/artikelen/bovenregionaal-expertisenetwerk-noord-holland-ben-nh>

verstandelijk beperking of een ander minder vaak voorkomend intelligentieprofiel. Meestal is er sprake van chroniciteit.

In deze casuïstiek mee helpen ordenen, samen met de hulpverlening en samen met jeugdige en ouders, en er ook samen in leren, is waar het bovenregionaal expertisenetwerk voor staat.

Naast het mee helpen duiden van de casus, kan het Expertisenetwerk ook ondersteunen, waar nodig budgettair, bij het realiseren van passend aanbod, of projectkosten voor een zorginnovatie financieren.

Het Bovenregionaal Expertisenetwerk NH is partner van 'Een Thuis voor Noordje', een ambitieus Noord-Hollands plan om jeugdigen niet meer gesloten te plaatsen, niet meer buiten de provinciegrens, maar zo thuis en zo school mogelijk. Voor kinderen die niet meer thuis kunnen wonen, is de ambitie onvoorwaardelijk wonen te realiseren met de intensiteit van begeleiding die nodig is, in de buurt van hun eigen netwerk en school en bij voorkeur in een pleeggezin of gezinshuis.

BEN-NH is ook partner van het Expertisenetwerk K-EET NH, complexe eetproblematiek, en vanaf 2022 gaan de twee netwerken samen op lopen.

Bijlage 7: Overzicht besluiten en conclusies

In deze bijlage zijn van ieder hoofdstuk de te nemen besluiten opgenomen in een overzicht.

Om het gehele proces van toeleiding en de inzet van zorg en onderwijs te verbeteren, heeft het plan een “Thuis voor Noordje” commitment nodig van de bestuurders. We vragen een akkoord op het “wat” een verdere vertaling van het “hoe” moet in de verschillende regio’s worden gemaakt. We vragen commitment op het invullen en vormgeven van deze (of onderstaande) concrete randvoorwaarden:

1. Netwerkgesprek

Pas op de plaats

- We vertragen en verdragen, werken in principe niet met een spoedmachtiging voor gesloten jeugdhulp.

Verklarende analyse

- In te stemmen om voor een brede en verdiepende probleemanalyse bij complexe casuïstiek altijd een ‘verklarende analyse’ te maken.
- In te stemmen dat de verklarende analyse, met mogelijk risicovolle maar passende oplossingen, een bindend advies is. Dit regelen in de inkoopcontracten (of afwegingskaders voor toegang tot jeugdhulp)

Toekomstperspectief

- In te stemmen met de regierol en uitvoeringsrol van het lokale team bij het opstellen van een toekomstperspectief vanaf 16 jaar.
- Het benutten van het nieuwe woonplaatsbeginsel om te komen tot eenduidig eigenaarschap van jeugdigen > 16 jaar, die momenteel in residentiële en gesloten voorzieningen verblijven.
- Het faciliteren en het ondersteunen van het komen tot goede clientondersteuning en de ruimte bieden aan deze ondersteuning in de opzet en uitvoering van het toekomstperspectief.

2. Triage en instroom

We vragen in het kader van een goede toeleiding, triage en plaatsing de volgende besluiten.

- RETs worden verantwoordelijk voor de triage en plaatsing binnen kleinschalige woonvoorzieningen.
- RETs onderling verbinden in de 3 sub(regionale) eenheden om de triage en de plaatsing te begeleiden van jeugdigen die in aanmerking komen voor een plaats in de kleinschalige woonvoorziening. De juiste regio-indeling zal volgend jaar worden gemaakt.
- Het opdracht geven tot het inrichten van een systeem voor bovenregionale monitoring van plaatsen in het kader van kleinschalig wonen.

3. Ambulant intensieve begeleiding

We vragen van de bestuurders binnen het plan “Thuis voor Noordje” het besluit dat zij akkoord zijn met de vormgeving de ambulante teams.

Dit vraagt concreet dat:

- Bereidheid tot het leveren van zorgverleners voor de geschetste ambulante teams.
- De kosten van deze teams worden aangevraagd bij het BEN NH zodat ze in aanvang bekostigd worden vanuit de middelen van het bovenregionaal expertisenetwerk. Zodat geleerd kan worden op welke wijze dit team effectief ingezet kan worden en of inzet van dit team ook daadwerkelijk bijdraagt aan minder doorplaatsingen van jeugdigen uit kleinschalige woonvoorzieningen.
- Bij daadwerkelijk gebleken succes (daling van doorplaatsingen) wordt de bekostiging in de toekomst op basis van beschikbaarheid en niet op basis van gebruik gezamenlijk gefinancierd door de jeugdhulpregio's.
- In 2022 allereerst te starten met een team die de huidige kleinschalige voorzieningen kan ondersteunen. En bij uitbreiding van deze voorzieningen te werken naar meerdere teams voor de verschillende jeugdregio's.
- Bij de ontwikkeling van deze teams is het goed om verbinding te leggen met de crisisteam.

4. Kleinschalige woonvoorzieningen (onvoorwaardelijk wonen)

Wij vragen met betrekking tot de vormgeving zowel commitment als besluitvorming aan de bestuurders en wel op de volgende onderdelen:

- Leegstand in de kleinschalige woonvoorzieningen moet kunnen plaatsvinden, zodat er altijd een plek beschikbaar is en de jeugdigen een keuze hebben. Leegstand moet wel gefinancierd worden, dit kan mogelijk door een opslagpercentage op het tarief.
- Appartementen en studio's om zelfstandig te leren wonen koppelen aan de kleinschalige woonvoorziening, zodat er een doorgaande lijn is in de hulpverleners en doorstroming in de kleinschalige woonvoorziening. Gemeenten faciliteren bij huisvestingsvraagstuk en alloceren voldoende woningen voor deze doelgroep.
- Financiële mogelijkheden bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Als een jeugdige 18 jaar wordt kan de financiering wijzigingen naar WLZ of WMO. Dit mag geen reden zijn voor een verplaatsing van de jeugdige. Aanbieders moeten dus de mogelijkheid hebben om de financiering van de jeugdige aan te passen. Hiermee komen we tegemoet aan een groot knelpunt (zie hoofdstuk 1: toekomstperspectief > 18 jaar) in kader van wonen voor complexe jeugdigen na 18 jaar. Hiervoor zijn afspraken met VWS, zorgkantoren van belang.
- Uitgaan van een bekostigingsmodel voor kleinschalige woonvoorzieningen opgebouwd vanuit een minimale dagprijs per jeugdige, aangevuld met individuele ondersteuningsbehoefte. Dit om de omslag naar WLZ of Wmo financiering haalbaar te maken.
- Vastgoed is van de woningbouw of projectontwikkelaars/investeerders, zodat aanbieders financieel niet gebonden zijn aan het vastgoed en het mogelijk is om kamers om te klappen naar zelfstandig wonen zonder te hoeven verhuizen. Het is helpend om deze vastgoedopdracht te vertalen in een convenant met woningcorporaties, aanbieders van verhuur, zorgaanbieders en gemeenten.
- Gemeenten/jeugdhulpregio's moeten bereid zijn om plaatsingen vanuit andere jeugdregio's (binnen Noord-Holland) toe te staan. Dicht bij het netwerk is niet altijd binnen de regiogrenzen. Daarnaast is misschien een plek in een andere regio passender dan binnen de eigen regio gezien de samenstelling van de groep.
- Commitment van de individuele jeugdregio om kleinschalige woonvoorzieningen te ontwikkelen. In het hoofdstuk conclusies is het aantal benodigde woonvoorzieningen verder uitgewerkt per jeugdregio en voor de 8 jeugdregio's gezamenlijk.

- Het gezamenlijk organiseren van een extra ondersteunende voorziening voor de 8 jeugdhulp regio's met plaats voor 12 jeugdigen per ingang van 1-1-2023 conform de uitgangspunten zoals verwoord.
- Het gezamenlijk organiseren van kleinschalige voorzieningen voor homogene groepen op basis van beschikbaarheid voor de jeugdigen met loverboy problematiek.
- Het gezamenlijk organiseren van een meest passend aanbod voor jeugdigen met ernstige verslavingsproblematiek, is een vervolgopdracht om verder te concretiseren.

